

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**KRIMINALITA OSOB VYKONÁVAJÍCÍCH TREST
ODNĚTÍ SVOBODY VE VĚZNICI PŘÍBRAM**

Autor práce: Kristýna Kováčová

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Milan Kocík, MBA, LL.M.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2026

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Kristýna Kováčová

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Kriminalita osob vykonávajících trest odnětí svobody ve Věznici Příbram

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Criminal Behaviour among Convicted Prison Inmates in Příbram Prison

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

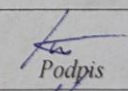
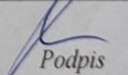
Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů):

JUDr. Milan Kocik, MBA, LL.M.

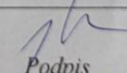
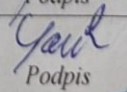
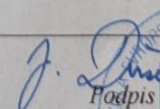
Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): duben 2025

Cíl bakalářské práce:

Cílem bakalářské práce je zhodnotit stav kriminality vězňených osob ve Věznici Příbram na základě údajů z let 2019–2023 a na základě provedené analýzy navrhnout opatření směřující k efektivnějšímu nastavení programů zacházení, posílení prevence recidivy a zvýšení bezpečnosti ve věznici.

Student: Kristýna Kováčová	2.5.2025 Datum	 Podpis
Vedoucí práce: JUDr. Milan Kocik, MBA, LL.M.	2.5.2025 Datum	 Podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	28.8.2025 datum	 Podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	8.9.2025 datum	 Podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	29.9.2025 datum	 Podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Milanu Kocíkovi, MBA, LL.M. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

KOVÁČOVÁ, K. *Kriminalita osob vykonávajících trest odnětí svobody ve Věznici Příbram*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2026. 76 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Milan Kocík, MBA, LL.M.

Klíčová slova: Vězeňská služba České republiky, výkon trestu odnětí svobody, odsouzený, trestná činnost, prevence kriminality

Práce řeší problematiku pokračující trestné činnosti osob u osob, které již byly pro trestnou činnost pravomocně odsouzeni. V teoretické části je práce zaměřena na specifikaci výkonu trestu odnětí svobody, popisuje práva a povinnosti odsouzených a specifikuje jednotlivé trestné činy, kterých se odsouzení nejčastěji dopouštějí během výkonu trestu.

V praktické části je použit kvalitativní výzkum formou rozhovorů s pracovníky věznic, se zaměřením na jejich pohled a zkušenosti spojené s danou problematikou. Cílem bakalářské práce je zhodnotit stav kriminality vězněných osob ve Věznici Příbram na základě údajů z let 2019–2023 a na základě provedené analýzy navrhnout opatření směřující k efektivnějšímu nastavení programů zacházení, posílení prevence recidivy a zvýšení bezpečnosti ve věznici.

ABSTRACT

KOVÁČOVÁ, K. *Criminal Behaviour among Convicted Prison Inmates in Příbram Prison*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2026. 76 pgs. Supervisor: JUDr. Milan Kocík, MBA, LL.M.

Key words: Prison Service of the Czech Republic, Imprisonment, Convicted person, Criminal activity, Crime prevention

This bachelor thesis deals with issue of continued criminal activity committed by individuals who have already been lawfully convicted of criminal offences. The theoretical part focuses on specifying the execution of custodial sentences, describing the rights and obligations of convicted person, and identifies the individual criminal offences most frequently committed by inmates during the serving of their sentence.

The practical part employs qualitative research in the form of interviews with prison staff, focusing on their perspectives and experiences related to the given issue. The aim of the bachelor's thesis is to evaluate the state of criminal activity among incarcerated persons at Příbram Prison based on data from 2019 – 2023 and, based on the conducted analysis, to propose measures aimed at more effective adjustment of treatment programs, strengthening the prevention of recidivism, and increasing safety within the prison.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Vězeňská služba České republiky.....	12
2.1 Historie vězeňství.....	14
2.2 Věznice Příbram.....	15
2.3 Charakteristika odsouzených ve Věznici Příbram	17
3 Výkon trestu odnětí svobody.....	19
3.1 Práva a povinnosti odsouzených	21
3.2 Programy zacházení a resocializace odsouzených.....	24
4 Nejčastější trestné činy páchané odsouzenými ve výkonu trestu	27
4.1 Drogová problematika ve vězeňství.....	29
4.2 Drogová trestná činnost odsouzených ve Věznici Příbram	31
4.3 Opatření pro zabránění průniku nepovolených předmětů do věznice	32
4.4 Prevence kriminality ve Věznici Příbram.....	34
5 Analýza dat trestné činnosti ve Věznici Příbram za období 2019–2023.....	36
5.1 Průměrný počet odsouzených ve Věznici Příbram v letech 2019–2023	37
5.2 Trestná činnost odsouzených v letech 2019–2023.....	40
6 Rozhovory s vybranými zaměstnanci věznice.....	45
6.1 Vyhodnocení řízených rozhovorů	46
6.2 Navrhovaná opatření	50
Závěr	54
Seznam zkratk.....	60
Seznam tabulek a grafů.....	61
Seznam příloh.....	62
Přílohy.....	63

Úvod

Kriminalita osob vykonávajících trest odnětí svobody představuje významný a dlouhodobě přetrvávající problém vězeňského systému. Vězeňské prostředí vytváří specifické sociální podmínky, které mohou napomáhat vzniku a šíření nežádoucích jevů, jako jsou drogové závislosti, agresivita či násilí. Výkon trestu odnětí svobody, jehož hlavním cílem je nejen ochrana společnosti, ale především resocializace pachatele, se tak často potýká s vnitřními projevy kriminality, které narušují efektivní působení resocializačního procesu.

Kriminální chování vězněných osob lze chápat jako pokračování předchozího protiprávního jednání, ale i jako reakci na samotné podmínky výkonu trestu. Prostředí věznic působí jako uzavřený sociální systém s vlastními pravidly a hierarchií, kde dochází k formování specifické subkultury odsouzených, a tím i k výskytu kriminality specifické pro vězeňské prostředí.

Jedním z faktorů, který výrazně ovlivňuje kriminalitu ve věznicích, je užívání omamných a psychotropních látek. Drogy představují nejen bezpečnostní riziko, ale i častý motiv pro páchání dalšího protiprávního jednání, včetně pašování drog do věznic, nelegálních obchodů, vydírání a násilí. Drogová závislost je navíc často jedním z hlavních důvodů recidivy a ztěžuje proces úspěšné resocializace po propuštění.

Tato bakalářská práce se zaměřuje na analýzu kriminality osob vykonávajících trest odnětí svobody ve Věznici Příbram. Jedná se o organizační jednotku v rámci českého vězeňského systému, která dlouhodobě pracuje s různorodou vězeňskou populací. Cílem práce je zhodnotit stav kriminality ve Věznici Příbram v letech 2019–2023, identifikovat její nejčastější formy a příčiny a následně navrhnout opatření vedoucí k efektivnějšímu zacházení s odsouzenými, posílení prevence recidivy a zvýšení bezpečnosti ve věznicích.

Práce je rozdělena na dvě hlavní části. Teoretická část vymezuje základní pojmy související s výkonem trestu odnětí svobody, charakterizuje právní rámec vězeňství, práva a povinnosti odsouzených a zabývá se typickými projevy kriminality ve vězeňském prostředí, včetně drogové problematiky. Praktická část obsahuje analýzu dat o trestné činnosti vězněných osob ve Věznici Příbram za zvolené období a výsledky

řízených rozhovorů s pracovníky věznice, kteří poskytují odborný pohled na příčiny a možnosti řešení dané problematiky.

Cílem práce není pouze popsat stav kriminality ve vězeňském prostředí, ale především přispět k hlubšímu porozumění faktorů, které ji ovlivňují, a nabídnout návrhy směřující k efektivnějšímu nastavení programů zacházení s odsouzenými.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem bakalářské práce je zhodnotit stav kriminality vězňených osob ve Věznici Příbram na základě údajů z let 2019–2023 a na základě provedené analýzy navrhnout opatření směřující k efektivnějšímu nastavení programů zacházení, posílení prevence recidivy a zvýšení bezpečnosti ve věznici. Vzhledem k tomu, že kriminalita odsouzených osob představuje specifickou oblast kriminologického zkoumání, která zasahuje jak do sféry práva, tak i psychologie, sociologie a penologie, je práce koncipována tak, aby poskytla komplexní pohled na danou problematiku.

Hlavním záměrem je odhalit nejčastější formy trestné činnosti, ke kterým ve Věznici Příbram v daném období docházelo. Dílčím cílem je rovněž poukázat na specifické faktory, jež mají vliv na páchaní kriminality ve vězeňském prostředí, zejména na problematiku užívání omamných a psychotropních látek, které představují jeden z nejčastějších důvodů pokračující trestné činnosti odsouzených.

Pro naplnění cíle byla zvolena kombinace teoretických a empirických metod. Teoretická část vychází z analýzy odborné literatury, právních předpisů a interních dokumentů Vězeňské služby České republiky. Pozornost je zaměřena především na definici základních pojmů, právní rámec výkonu trestu odnětí svobody, specifika vězeňského systému a možnosti prevence kriminality uvnitř věznic. V této části jsou využívány především deskriptivní a analytické metody práce s literaturou, jejichž cílem je popsat a zhodnotit současný stav zkoumané problematiky.

Empirická část je založena na kvalitativním výzkumu, který umožňuje hlubší pochopení souvislostí a motivů pro pokračování v páchaní trestné činnosti i ve věznici. Byly zvoleny dvě základní výzkumné metody. První z nich představuje analýzu dat, tedy statistických údajů o kriminalitě vězňených osob ve Věznici Příbram za období 2019–2023. Tyto informace jsou získány z interních zdrojů věznice a slouží k identifikaci trendů a nejčastějších forem kriminálního chování odsouzených.

Druhou metodou jsou řízené rozhovory s pracovníky věznice, které jsou zaměřeny na zjištění jejich zkušeností, názorů a postřehů týkajících se kriminality odsouzených, drogové problematiky a možností prevence. Výběr respondentů byl proveden tak, aby byli osloveni pracovníci s různou odborností – vychovatel, sociální pracovník, speciální pedagog, psycholog, příslušník oddělení prevence a stížností – policejní orgán VS ČR a

zástupce vedoucího oddělení výkonu trestu. Rozhovory jsou vedeny anonymně a v souladu s etickými zásadami výzkumu, přičemž veškeré získané informace jsou využity výhradně pro účely této práce.

Kombinací teoretických poznatků a empirických zjištění je cílem práce nejen popsat současný stav kriminality ve Věznici Příbram, ale také formulovat konkrétní návrhy a opatření, která mohou přispět k efektivnějšímu výkonu trestu, posílení resocializačních programů a zvýšení bezpečnosti jak odsouzených, tak zaměstnanců věznice.

2 Vězeňská služba České republiky

Vězeňská služba České republiky představuje instituci, která zajišťuje výkon spravedlnosti v oblasti trestního práva a vykonává úkoly spojené s výkonem trestu odnětí svobody a vazby. Jejím hlavním posláním je ochrana společnosti před pachateli trestné činnosti, udržování pořádku a bezpečnosti ve věznicích a zároveň vytváření podmínek pro resocializaci odsouzených osob. Tato dvojí funkce – represivní i výchovná – představuje jeden z klíčových principů moderního vězeňství.¹

Právní rámec činnosti Vězeňské služby České republiky je stanoven zákonem č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto zákona je Vězeňská služba ozbrojeným bezpečnostním sborem, který je podřízen Ministerstvu spravedlnosti České republiky a jehož úkolem je zajišťovat výkon vazby, výkon trestu odnětí svobody, výkon zabezpečovací detence, ochranu a střežení osob ve věznicích, zajištění pořádku a kázně, jakož i zajištění zacházení s odsouzenými v souladu s účelem trestu.² Na činnost Vězeňské služby dále navazuje zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, který upravuje práva a povinnosti odsouzených a zásady výkonu trestu.

Vězeňská služba České republiky je centrálně řízena prostřednictvím Generálního ředitelství Vězeňské služby, které koordinuje činnost jednotlivých věznic, vazebních věznic a zabezpečovacích detencí v celé republice. Podle údajů z výroční zprávy VS ČR za rok 2023 zahrnuje systém celkem 35 věznic a vazebních věznic, jež jsou rozděleny podle stupně ostrahy a specializace. Součástí organizační struktury je rovněž Akademie Vězeňské služby České republiky, která zajišťuje odbornou přípravu a další vzdělávání příslušníků i civilních zaměstnanců.³

Činnost Vězeňské služby nespočívá pouze v zajištění výkonu trestu, ale zahrnuje také širokou škálu výchovných, vzdělávacích a terapeutických programů. Jejím cílem je umožnit odsouzeným osobám přijetí odpovědnosti za vlastní jednání a připravit je na návrat do společnosti po propuštění. Samotný výkon trestu by měl být chápán nejen

¹ SVATOS, R. *Kriminalita a možnosti jejího poznání a ovlivňování*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2013. 170 s. ISBN 978-80-87472-64-4. s 58-60.

² ZÁKON č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

³ VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Výroční zpráva Vězeňské služby ČR 2023*. [online], [cit. 2026-01-5]. Praha: Generální ředitelství VS ČR, 2024. Dostupné z: www.vscr.cz.

jako prostředek trestání, ale především jako nástroj nápravy, který se opírá o individuální přístup k odsouzenému a jeho potřebám.⁴ Veliký důraz je kladen na poskytování penitenciární a postpenitenciární péče, která má umožnit odsouzeným zachovat základní sociální vazby, které jsou důležitou součástí úspěšného návratu odsouzených do běžného života. Moderní vězeňství musí pracovat nejen s bezpečnostními opatřeními, ale také s prvky sociální práce, krizové intervence, edukace a podpory rodinného prostředí odsouzeného.⁵

Zásadní roli v systému Vězeňské služby hraje personál, který tvoří příslušníci a civilní zaměstnanci. Jejich úkolem je zajišťovat bezpečnostní opatření, plnit úkoly spojené s resocializačními programy a podporovat odsouzené v jejich snaze o změnu životního stylu. Prostředí věznic je charakteristické zvýšenou psychickou zátěží, což vyžaduje vysokou míru profesionality, sebekontroly a zvládnání krizových situací ze strany personálu.⁶ Proto je důraz kladen na systematické vzdělávání, výcvik a odbornou přípravu příslušníků, která je realizována především prostřednictvím Akademie VS ČR.

Vězeňská služba České republiky rovněž rozvíjí spolupráci s institucemi státní správy, samosprávy a neziskovými organizacemi. Společným cílem těchto aktivit je podpora zaměstnávání, vzdělávání a sociálního začleňování osob po výkonu trestu. Významná je i mezinárodní spolupráce, zejména v rámci Evropské organizace vězeňských a nápravných služeb (CEP) a Evropské vězeňské observatoře (EPEA), která umožňuje výměnu zkušeností a přebírání osvědčených zahraničních postupů.⁷

Z uvedeného vyplývá, že Vězeňská služba České republiky představuje komplexní instituci, jejímž cílem je nejen výkon spravedlnosti, ale také realizace výchovného a resocializačního plánu. Její efektivní fungování má zásadní význam pro stabilitu systému trestní justice i pro bezpečnost celé společnosti. V podmínkách moderního vězeňství je proto nezbytné vyvažovat represivní aspekty výkonu trestu s humanitním přístupem k vězněným osobám a s úsilím o jejich opětovné začlenění do společnosti po propuštění.

⁴ KALVODOVÁ, V. *Trest odnětí svobody a jeho výkon*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 189 s. ISBN 978-80-7552-163-7. s. 54-60.

⁵ HOLUBOVÁ, B. *Penitenciární péče v České republice*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2019. 168 s. ISBN 978-80-271-0768-0. s. 25-39.

⁶ BLATNÍKOVÁ, Š. *Nebezpečnost a násilí ve vězeňském prostředí*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2016. 108 s. ISBN 978-80-7338-158-5. s. 41-47.

⁷ VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Mezinárodní spolupráce VS ČR*. [online], [cit. 2026-01-5]. Praha: Generální ředitelství VS ČR, 2024. Dostupné z: www.vscr.cz.

2.1 Historie vězeňství

První zmínky o Vězeňské službě můžeme najít již v roce 1850, kdy dochází na území habsburské monarchie včetně Čech, Moravy a Slezska k zestátnění soudnictví a vězeňství. Rozvíjí se především vzdělávání vězňů a jejich resocializace. Tehdejším trestním zákonem byl zákon č. 117/1852 ř.z., o zločinech, přečinech a přestupcích, ve kterém byl odstupňován trest na těžký žalář, žalář, tuhé vězení a vězení. Hlavní rozdíl mezi jednotlivými tresty byl především ve stravování, oblékání a pracovní činnosti.

Po vzniku Československé republiky v roce 1918 byl aplikován vězeňský systém rakouské monarchie. Základní funkcí byl především progresivní systém výkonu trestu, kdy docházelo k postupnému zmírňování režimu v závislosti na nápravě trestanců. V roce 1928 bylo na území Československé republiky 6 mužských trestnic, z toho 2 trestnice pro prvotrestance a polepšitelné – Plzeň a Leopoldov a 2 trestnice pro nepolepšitelné – Kartouzy a Ilava, dále trestnice pro nemocné – Mírov a trestnice pro mladistvé – Mikulov. Existovala také ženská věznice v Řepích u Prahy.

Po rozpadu Československa v roce 1939 a vzniku Protektorátu Čechy a Morava zůstal dosavadní vězeňský systém zachován. Vězeňská zařízení byla využívána především pro potřeby německé justice a gestapa. Po roce 1945 po osvobození od německé okupace se všechna řízení a správa věznic vrátila pod ministerstvo spravedlnosti. Docházelo především k mimořádným lidovým soudům odsuzující nacistické zločince. Na základě dekretu prezidenta republiky č. 126 byly zřízeny nucené pracovní oddíly k zařazování zejména Němců odsouzených k trestu odnětí svobody v trvání pěti a více let. Jejich hlavní činnost spočívala především v odstraňování škod způsobených válkou.

Od roku 1953 platil na našem území tzv. Řád nápravných zařízení, který byl vydán podle vzoru Sovětského svazu. Stanovoval strukturu tzv. nápravných zařízení, která byla členěna na 6 typů podle stupně střežení. Odsouzení byli umístováni na základe povahy trestného činu a podle závažnosti provinění. K reformě československého vězeňství došlo v polovině 60. let, kdy byl dosavadní vězeňský systém již neudržitelný, K zásadním úpravám došlo především na základě vydání zákona č. 59/1965 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. Podle nového zákona začali působit ve vězeňství vychovatelé, sociální pracovníci, psychologové a pedagogové.

Dne 01.01.1990 vyhlásil tehdejší prezident Václav Havel poměrně širokou amnestii, po které zůstal počet vězňů ve věznicích přibližně 6000 z původních 22 000. Zrušen byl také trest smrti, který nahradil trest doživotí. V roce 1992 dochází na základě požadavků Evropských vězeňských pravidel k vzniku zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážci, který nastavil nové fungování českého vězeňství.

Od 01.01.1993 byla zřízena Vězeňská služba České republiky a její odpovědnost byla svěřena generálnímu řediteli, kterého jmenoval ministr spravedlnosti. Došlo k posílení pravomocí ředitelů věznic, došlo k vydání zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, který stanovuje zacházení s obviněnými. Na základě nových poznatků ze zahraničí byl vydán nový zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, který platí do současnosti.⁸

2.2 Věznice Příbram

Věznice Příbram patří mezi vězeňská zařízení v České republice určená k výkonu trestu odnětí svobody. Nachází se v areálu bývalého hornického pracovního tábora Bytíz, sedm kilometrů od města Příbram. Historie zařízení sahá do 50. let 20. století, kdy zde vznikl tábor určený pro výkon trestu osob odsouzených v rámci tehdejšího režimu. Po roce 1989 prošla věznice rozsáhlou reorganizací a modernizací, díky níž byla přeměněna na standardní vězeňské zařízení odpovídající současným evropským zásadám vězeňství.⁹

Věznice Příbram je určena pro výkon trestu odnětí svobody mužů zařazených do typu věznice s ostrahou v nízkém, středním a vysokém stupni zabezpečení. Součástí Věznice Příbram je i objekt Pracov, kde jsou zařazeni odsouzení pro výkon trestu odnětí svobody s ostrahou v nízkém stupni zabezpečení. Její celková kapacita je 868 odsouzených, čímž se řadí mezi větší vězeňská zařízení v České republice. Organizace provozu věznice odpovídá požadavkům zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, a vnitřním předpisům Vězeňské služby České republiky. Každý odsouzený je

⁸ VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Historie*. [online], [cit. 2026-01-5]. Praha: Generální ředitelství VS ČR, 2025. Dostupné z: <https://www.vscr.cz>.

⁹ VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Věznice Příbram*. [online], [cit. 2026-01-5]. Praha: Generální ředitelství VS ČR, 2025. Dostupné z: <https://www.vscr.cz>.

zařazen do oddílu podle stupně zabezpečení, chování, délky trestu a individuálních potřeb.¹⁰

Součástí Věznice Příbram je několik specializovaných oddělení, která se zaměřují na různé skupiny odsouzených. Nachází se zde například oddělení pro vězně s poruchou osobnosti a chování způsobenou užíváním návykových látek, dále oddělení pro odsouzené s drogovou závislostí – metadonová léčba, oddíl Nekuřácká zóna, oddíl pro odsouzené zařazené do výstupního programu, oddíl pro odsouzené zařazené do školy a zvlášť se také umísťují pracující odsouzení. V rámci resocializačních snah je kladen důraz na systematické programy zacházení, jejichž cílem je změna postojů odsouzených a jejich příprava na život po propuštění. Tyto programy zahrnují pracovní činnost, vzdělávání, psychologické a terapeutické aktivity i spolupráci s Probační a mediační službou a jinými neziskovými organizacemi.

Významnou roli ve věznici hraje zaměstnávání odsouzených, které je jeden z hlavních nástrojů resocializace a také jako důležitá součást hospodářství věznice. Odsouzení jsou zapojováni do různých pracovních činností – od údržby areálu a dílen, výroba pro externí odběratele uvnitř věznice a také jsou zde odsouzení, kteří jsou zařazeni na vnější nestřežená pracoviště. Práce má nejen ekonomický význam, ale především přispívá k udržování pracovních návyků, rozvoji odpovědnosti a snížení napětí ve vězeňském kolektivu.¹¹

Součástí věznice je také středisko vzdělávání, které nabízí základní i odborné kurzy. Odsouzení si mohou doplnit kvalifikaci v jednoduchých řemeslných oborech. Vzdělávací činnost je doplněna o nabídku volnočasových aktivit – sportovní, kulturní a náboženské programy, které přispívají k udržení psychické rovnováhy a motivaci k pozitivní změně.

Z hlediska bezpečnosti patří Věznice Příbram mezi zařízení s přísnějším režimem, kde je nutné klást důraz na prevenci útěků, pašování zakázaných předmětů a narušování kázně vzhledem k počtu odsouzených uvnitř zařízení. Vedení věznice proto využívá kombinaci technických, organizačních a personálních opatření k zajištění bezpečnosti. Součástí souborů opatření jsou pravidelné kontroly a prohlídky míst, kde se zdržují

¹⁰ VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Věznice Příbram*. [online], [cit. 2026-01-5]. Praha: Generální ředitelství VS ČR, 2025. Dostupné z: <https://www.vscr.cz>.

¹¹ KALVODOVÁ, V. *Trest odnětí svobody a jeho výkon*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 189 s. ISBN 978-80-7552-163-7. s. 112-118.

odsouzení, například pracoviště, cely, ložnice, a to vše probíhá včetně kontroly jejich osobních věcí, stavebně technického zabezpečení a dalších prvků. Tyto kontroly jsou zaměřeny především na přechovávání nepovolených předmětů odsouzených, v případě kontroly stavebně technických prvků se jejich kontrolou snaží věznice předcházet případným pokusům o útěk. Součástí souboru kontrol je i kontrola samotných odsouzených, kteří se vrací z venkovních pracovišť, nebo například kontrola vozidel vjíždějících do střežené části věznice. Udržení pořádku a kázně je v takovém prostředí klíčové nejen pro bezpečnost zaměstnanců, ale i pro úspěšné fungování resocializačních programů.¹²

Specifikem Věznice Příbram je rovněž její spolupráce s místní komunitou a institucemi v regionu. V rámci možností se věznice zapojuje do veřejně prospěšných projektů, například údržby městských prostor nebo pomoci neziskovým organizacím. Tímto způsobem přispívá nejen k pozitivnímu obrazu instituce, ale také k rozvoji pracovních a sociálních dovedností odsouzených osob.

Věznice Příbram tak představuje významné zařízení, které kombinuje bezpečnostní aspekty výkonu trestu s důrazem na resocializaci odsouzených. Její činnost dokládá, že výkon trestu může mít nejen represivní, ale také výchovný a preventivní charakter. Úspěšná realizace programů zacházení, zaměstnávání a vzdělávání odsouzených je klíčovým předpokladem pro snižování recidivy a zvyšování bezpečnosti jak uvnitř věznice, tak v širší společnosti.

2.3 Charakteristika odsouzených ve Věznici Příbram

Věznice Příbram patří mezi zařízení, kde vykonávají trest odnětí svobody muži zařazení do typu věznice s ostrahou a částečně i s dozorem. K 31. prosinci 2023 činila kapacita zařízení 868 míst, přičemž obsazenost se dlouhodobě pohybuje mezi 95–100 %. Struktura vězeňské populace odpovídá celorepublikovému trendu, kde převažují odsouzení ve věku 30 až 45 let.¹³

Typický profil odsouzeného v českém vězeňském systému zahrnuje kombinaci nízké sociální adaptability, nedostatku vzdělání, finanční nestability a závislosti. Tito

¹²BLATNÍKOVÁ, Š. *Nebezpečnost a násilí ve vězeňském prostředí*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2016. 108 s. ISBN 978-80-7338-158-5. s. 41-47.

¹³VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva o činnosti VS ČR za rok 2023*. [online], [cit. 2026-01-5]. Praha: Generální ředitelství VS ČR, 2024. Dostupné z: <https://www.vscr.cz>.

jedinci mívají oslabenou sebekontrolu, zhoršené rodinné vztahy a často pocházejí z prostředí s nedostatečnou výchovnou podporou.¹⁴ Tento obraz odpovídá i situaci ve Věznici Příbram, kde se výrazně projevuje vliv sociálně patologických jevů, zejména v oblasti závislostí na alkoholu a drogách.

Z hlediska struktury trestné činnosti je ve věznici zastoupena široká škála trestných činů, přičemž převažují delikty majetkové a násilné povahy. Právě tyto typy trestné činnosti nejčastěji souvisí se sociálním znevýhodněním, impulzivním chováním a závislostí na návykových látkách.¹⁵

Z pohledu délky trestu převládají odsouzení s trestem od dvou do pěti let, dále pak skupina odsouzených s trestem delším než pět let. Čím delší je trest, tím obtížnější je následná resocializace, neboť dochází k hlubší ztrátě sociálních kontaktů a k větší adaptaci na vězeňský režim. Odsouzení ve Věznici Příbram jsou zařazováni do různých oddělení podle stupně zabezpečení, případně podle rizik, která jsou u nich při souhrnné analýze zjištěna a také podle individuálního programu zacházení. Součástí zařízení jsou i specializovaná oddělení pro osoby s drogovou závislostí a s poruchou osobnosti.

Celkově lze charakteristiku odsouzených ve Věznici Příbram shrnout jako populaci s vysokým podílem recidivistů, nižším vzděláním a výraznými sociálně patologickými rysy. Tyto faktory významně ovlivňují efektivitu resocializačních programů a představují problém pro zaměstnance věznice i systém Vězeňské služby ČR jako celek.

¹⁴HÁLA, J. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. 2. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006. 187 s. ISBN 80-86708-30-6. s.120.

¹⁵BLATNÍKOVÁ, Š. *Nebezpečnost a násilí ve vězeňském prostředí*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2016. 108 s. ISBN 978-80-7338-158-5. s.17-20.

3 Výkon trestu odnětí svobody

Trest odnětí svobody je upraven v §55 a §56 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku. Dle §55 odst.1 lze nepodmíněný trest odnětí svobody uložit nejvýše na dvacet let, nejde-li o případy mimořádného zvýšení trestu dle §59, trestání pachatele jednajícího ve prospěch organizované zločinecké skupiny dle §108, nebo o výjimečný trest dle §54. U trestných činů, jejichž horní hranice trestní sazby nepřevyšuje pět let, je možné podle §55 odst.2 uložit nepodmíněný trest odnětí svobody pouze tehdy, pokud by vzhledem k osobě pachatele jiný druh trestu zjevně nevedl k tomu, aby pachatel vedl řádný život. Výkon trestu odnětí svobody probíhá podle §55 odst.3 ve věznicích.¹⁶

Podle §56 odst.1 se nepodmíněný trest odnětí svobody vykonává diferencovaně ve věznici s ostrahou, nebo se zvýšenou ostrahou. Soud zpravidla zařadí pachatele do věznice s ostrahou, nejsou-li splněny podmínky pro zařazení do věznice se zvýšenou ostrahou. Do věznice se zvýšenou ostrahou se podle §56 odst.2 písm. b zařazují zejména pachatelé, kterým byl uložen výjimečný trest (§54), trest za trestný čin spáchaný ve prospěch organizované zločinecké skupiny (§108), trest odnětí svobody v trvání nejméně osmi let za zvlášť závažný zločin, nebo pachatelé, kteří bylo odsouzeni za úmyslný trestný čin a v posledních pěti letech uprchli, či se pokusili uprchnout z vazby, výkonu trestu nebo z výkonu zabezpečovací detence. Soud může podle §56 odst. 3 rozhodnout o zařazení do jiného typu věznice s ohledem na závažnost trestného činu a osobu pachatele. Pachatele odsouzené k výjimečnému trestu doživotí soud vždy zařadí do věznice se zvýšenou ostrahou.¹⁷

Výkon trestu odnětí svobody představuje nejzávažnější zásah do osobní svobody jednotlivce, který může stát uplatnit v rámci spravedlnosti. Jeho hlavním účelem není pouze izolace pachatele od společnosti, ale především jeho náprava, výchova a příprava na život po propuštění. Podle §1 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, je účelem výkonu trestu za pomoci prostředků stanovených tímto zákonem působit na odsouzené takovým způsobem, aby se snížilo nebezpečí recidivy jejich kriminálního jednání a chování, a aby po propuštění z výkonu trestu vedli řádný život na svobodě. Dále se trest vykonává tak, aby byla zajištěna ochrana společnosti, zároveň

¹⁶ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník §55: Zákony pro lidi.cz [online], [cit. 2026-01-8]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#cast1-hlava5>.

¹⁷ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník §56: Zákony pro lidi.cz [online], [cit. 2026-01-8]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#cast1-hlava5>.

aby byla zachována lidská důstojnost odsouzených a vytvořeny podmínky pro jejich resocializaci. Tento přístup zdůrazňuje vyváženost mezi represivní a preventivní funkcí trestu, která je základem moderního pojetí vězeňství.¹⁸

Výkon trestu je složitým procesem, který zahrnuje nejen zajištění pořádku a kázně, ale i systematickou práci s osobností odsouzeného. Vězeňské prostředí má specifický charakter, který významně ovlivňuje psychiku a chování člověka. Izolace, ztráta soukromí a omezení kontaktu s okolním světem mohou u odsouzených vyvolávat frustraci, apatii nebo agresivitu. Proto je nutné, aby výkon trestu nebyl vnímán výhradně jako trest, ale také jako výchovný a motivační prvek, který podporuje pozitivní změnu chování.¹⁹

Výkon trestu odnětí svobody musí být chápán jako komplexní proces, v němž se prolínají právní, sociální, psychologické a pedagogické aspekty. Cílem není samotné potrestání, ale dosažení trvalé změny postojů pachatele. K tomu slouží tzv. program zacházení, který je pro každého odsouzeného sestavován individuálně podle jeho osobnosti, vzdělání, zdravotního stavu, trestní minulosti a sociálního zázemí. Program zahrnuje pracovní zařazení, vzdělávání, terapeutické činnosti, volnočasové aktivity a duchovní péči. Jeho úkolem je rozvíjet schopnosti odsouzeného, posilovat odpovědnost a připravovat ho na návrat do běžného života.²⁰

Součástí výkonu trestu je také zaměstnávání odsouzených osob, které plní nejen ekonomickou, ale i výchovnou funkci. Práce pomáhá udržovat pracovní návyky, strukturu dne a sebedisciplínu. Dále působí preventivně proti negativním jevům, jako je nečinnost nebo konflikty mezi odsouzenými. Pracovní proces zároveň umožňuje získat finanční prostředky, z nichž mohou vězni hradit své závazky, například výživné nebo škody způsobené trestnou činností.²¹

Podstatným prvkem výkonu trestu je rovněž resocializační a preventivní funkce. Trest odnětí svobody má smysl pouze tehdy, pokud přispívá k předcházení kriminalitě a

¹⁸ČESKO. Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, §1 - §2 [online], [cit. 2026-01-8] Dostupné z: www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-169.

¹⁹ HÁLA, J. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. 2. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006. 187 s. ISBN 80-86708-30-6. s. 82-88.

²⁰ KALVODOVÁ, V. *Trest odnětí svobody a jeho výkon*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 189 s. ISBN 978-80-7552-163-7. s.110-115. s. 110-115.

²¹ BAREŠ, P., MERTL, J. *Zaměstnávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody a jejich příprava na propuštění z VTOS*. 1. vyd. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2021. 120 s. ISBN 978-80-7440-491-0. s. 45-60.

zajišťuje, aby pachatel po propuštění vedl řádný život. Pokud vězeňský systém tuto funkci neplní, stává se trest pouze formálním nástrojem represe, který problém kriminality ve společnosti neřeší. Účinná resocializace proto vyžaduje kombinaci represivních opatření s individuálním přístupem a odbornou podporou.²²

Kromě výchovného působení je nezbytné zajistit také bezpečnostní stránku výkonu trestu. Ta zahrnuje fyzické střežení, dohled nad každodenní činností odsouzených, kontrolu přechovávaných předmětů a osobních věcí odsouzených, kontrola korespondence a hovorů odsouzených a v neposlední řadě i prevence násilí, či zneužívání omamných a psychotropních látek. Zajištění pořádku a kázně je podmínkou pro úspěšné fungování celého systému, avšak musí být vždy uplatňováno v mezích humanity a respektu k lidským právům. Nadměrně represivní přístup by totiž mohl potlačit výchovný účinek trestu a vyvolat odpor či nepokoje.²³

Výkon trestu odnětí svobody tak nelze chápat jako pouhou sankci, ale jako promyšlený systém opatření, jehož cílem je náprava, prevence a ochrana společnosti. Kvalita výkonu trestu se odráží nejen v úrovni bezpečnosti vězeňských zařízení, ale i v míře recidivy po propuštění. Pokud se daří odsouzené úspěšně resocializovat a motivovat k řádnému životu, naplňuje se skutečný účel výkonu trestu ve smyslu trestněprávní i společenské spravedlnosti.

3.1 Práva a povinnosti odsouzených

Práva a povinnosti odsouzených osob představují základní rámec výkonu trestu odnětí svobody. Jejich úprava vychází především ze zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, který stanovuje, jakým způsobem se má trest vykonávat tak, aby byla zachována lidská důstojnost a respektována základní práva člověka. Tento zákon současně definuje, jaké povinnosti jsou s výkonem trestu spojeny, aby bylo dosaženo účelu trestu – tedy ochrana společnosti a náprava pachatele.

Konkrétní práva odsouzených jsou upravena v Hlavě II. Zákona č. 169/1999 Sb. O výkonu trestu odnětí svobody. Základním rámcem je dle §14 vnitřní řád věznic, který pro každou věznici stanoví ředitel se souhlasem Generálního ředitelství VS ČR.

²²SVATOŠ, R. *Kriminologie*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2013. 220 s. ISBN 978-80-87472-70-5. s. 92-95.

²³KALVODOVÁ, V. *Trest odnětí svobody a jeho výkon*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 189 s. ISBN 978-80-7552-163-7. s.123-126.

Vnitřní řád vymezuje denní režim, činnost odsouzených a další aspekty, které souvisí se životem ve věznici. Odsouzeným náleží stejná práva v rozsahu stanoveném zákonem a současně jsou jim garantovány minimální sociální podmínky, jako například strava, lůžko, oděv, spánek, vycházka a přístup ke zdravotním službám (§16). Zákon dále v §17 upravuje právo na korespondenci, v §18 právo na telefonický kontakt a v §19 právo na návštěvy blízkých osob, které probíhají zpravidla 1x 3 hodiny za měsíc. Odsouzeným je také dle §20 zajištěna duchovní a sociální služba a dle §21 a §22 mají možnost uspokojovat kulturní potřeby, případně další činnosti související se vzděláváním či programem zacházení. Právní úprava současně stanovuje také přijímání balíčků (§24) a příjem a evidenci peněz na zvláštním účtu zřízeném odsouzeným (§25) Ochrana práv je zajištěna zejména možností podávat stížnosti a žádosti a právem na právní pomoc advokátem (§26). Zákon zároveň stanovuje i omezení určitých práv odsouzených, jako je například stávka, sdružování v politických stranách, výkon ve veřejných funkcích, právo podnikat, ale také přicházejí o svobodu pohybu a pobytu, zachování listovního tajemství a svobodné volby povolání (§27).²⁴

Právní úprava práv a povinností odsouzených představuje určitou rovnováhu mezi nutností omezit jejich svobody a zachováním lidskosti. Respekt k právům vězňenských osob je nejen právní, ale i etickou zásadou, bez níž by výkon trestu ztrácel svůj resocializační rozměr.²⁵ Mezi základní práva odsouzených patří právo na zachování lidské důstojnosti, ochranu zdraví, přiměřené životní podmínky, svobodu vyznání a náboženství, právo na styk s rodinou a blízkými osobami, právo na právní pomoc a přístup k informacím.

V praxi je výkon těchto práv podmíněn organizačními a bezpečnostními možnostmi vězeňského zařízení. Zajištění práv odsouzených proto musí být vždy v rovnováze s potřebou zachování pořádku, bezpečnosti a kázně ve věznici.²⁶ Například právo na kontakt s rodinou je omezeno na formy, které neohrožují bezpečnost zařízení – fyzické návštěvy probíhají v kontrolovaném prostoru, kde je vždy přítomen zaměstnanec věznice, v případě, kdy rodina odsouzeného nemůže z jakýchkoliv důvodů dojíždět na osobní návštěvu, je tento kontakt zprostředkován prostřednictvím online

²⁴ČESKO. Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, §14 - §27 [online], [cit. 2026-01-12]. Dostupné z: www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-169.

²⁵ HÁLA, J. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. 2. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006. 187 s. ISBN 80-86708-30-6. s.93-96.

²⁶ KALVODOVÁ, V. *Trest odnětí svobody a jeho výkon*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 189 s. ISBN 978-80-7552-163-7. s.21-22.

systemu nebo korespondence, která je kontrolována oprávněnými zaměstnanci, s výjimkou komunikace s právními zástupci a státními orgány, kdy i tyto mohou být při důvodném podezření kontrolovány.

Další oblastí je zaměstnávání a vzdělávání, které má zásadní význam pro resocializaci. Zaměstnávání vězňů napomáhá udržování pracovních návyků, rozvíjí odpovědnost a posiluje jejich sebevědomí. Práce má nejen ekonomickou, ale především výchovnou funkci, protože pomáhá vězňům obnovit jejich sociální kompetence. Odsouzení se mohou zapojovat do odborné přípravy a vzdělávacích kurzů, které zvyšují jejich šance na uplatnění po propuštění. Vzdělávání ve věznici je zároveň prostředkem osobnostního rozvoje, který podporuje dlouhodobou změnu postojů.

Významným právem je také právo na zdravotní péči, zajišťované podle principů zdravotnictví České republiky. Odsouzení mají nárok na preventivní i akutní péči, která je poskytována v rámci vězeňských zdravotnických zařízení. Zdravotní péče zahrnuje i programy zaměřené na léčbu závislostí, které jsou často nedílnou součástí programu zacházení. Jedná se zejména o substituční a metadonovou léčbu. Právě drogová závislost patří mezi klíčové faktory kriminality ve věznicích, a proto by zdravotní a sociální intervence měly být zaměřeny na její systematickou eliminaci.²⁷

Vedle práv stanoví zákon také povinnosti odsouzených, které jsou nezbytné pro zajištění pořádku, bezpečnosti a efektivního výkonu trestu. Tyto povinnosti jsou vymezeny v §28 zákona č. 169/1999 Sb. o výkonu trestu odnětí svobody. Odsouzený je podle §28 povinen zejména dodržovat pořádek a kázeň, plnit pokyny a příkazy zaměstnanců a příslušníků VS ČR, pracovat, není-li dočasně uznám neschopným práce, či pozbyl zdravotní způsobilosti, plnit úkoly programu zacházení a respektovat Vnitřní řád věznice, včetně pravidel BOZP a požární ochrany. Další konkrétní povinnosti stanoví §28 odst. 2, kde je stanovena například povinnost podrobit se prohlídkám, umožnit kontrolu osobních věcí, absolvovat lékařské prohlídky a vyšetření, oznamovat úrazy či okolnosti ohrožující bezpečnost a dodržovat hygienická a režimová opatření. V §28 odst. 3 jsou odsouzeným zakázány vybrané činnosti například nedovolené kontakty, výroba, přechovávání a konzumování alkoholu a jiných návykových látek, mít v držení nebezpečné předměty, tetovat sebe nebo jiné osoby, sebepoškozovat se na zdraví, mít

²⁷ ZEMAN, P. *Uživatelé drog ve vězení*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2019. 181 s. ISBN 978-80-7338-178-3. s.71-95.

v držení hotovost a další. V případě porušení povinností může být uložen kázeňský trest, který má převážně výchovný charakter.²⁸

Formy kázeňských trestů jsou uvedeny v §46 a jejich následné ukládání v §47 zákona č. 169/1999 Sb. Mezi kázeňské tresty patří například důtka, snížení kapesného, zákaz přijetí balíčku, propadnutí věci, pokuta až do výše 5000 Kč, umístění do uzavřeného oddílu až na 28 dní, celodenní umístění do uzavřeného oddílu až na 20 dní, umístění do samovazby anebo odnětí výhod vyplývající z přechozí kázeňské odměny. Kázeňský trest lze uložit pouze v případě, že byly náležitě objasněny všechny okolnosti, ve kterých je spatřován kázeňský přestupek. Uplatňování kázeňských opatření musí být vždy přiměřené, v souladu s principem humanity a uložený kázeňský trest musí být vždy takový, aby byl co nejvíce naplněn jeho účel. Smyslem těchto opatření není trest sám o sobě, ale obnovení pořádku a prevence opakování nežádoucího chování.²⁹ Důsledné, ale spravedlivé uplatňování kázně posiluje autoritu zaměstnanců a přispívá ke stabilnímu fungování vězeňského režimu.

Závěrem lze říct, že systém práv a povinností odsouzených vytváří základní rámec, který umožňuje naplňovat účel trestu v souladu se zákonnými a etickými zásadami. Rovnováha mezi ochranou práv vězňených osob a zajištěním pořádku a bezpečnosti je klíčová pro efektivní fungování vězeňství i pro samotný proces resocializace odsouzených. Zároveň je tím určena jistá pravomoc zaměstnanců a příslušníků.

3.2 Programy zacházení a resocializace odsouzených

Programy zacházení představují základní nástroj naplňování účelu výkonu trestu odnětí svobody. Jejich hlavním cílem je ovlivnit postoje, hodnoty a chování odsouzených tak, aby po propuštění vedli řádný život a nevraceli se k páchání trestné činnosti. Resocializace není pouze teoretickým pojmem, ale systematický proces, který se uskutečňuje prostřednictvím individuální práce s vězňem v rámci stanoveného programu zacházení. Kvalitní zacházení s odsouzenými vyžaduje nejen odborné

²⁸ČESKO. Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, §28 [online], [cit. 2026-02-28]. Dostupné z: www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-169.

²⁹ČESKO. Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, §46 - §47 [online], [cit. 2026-02-28]. Dostupné z: www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-169.

kompetence, ale také schopnost porozumět životní historii vězně a jeho sociálnímu kontextu.³⁰

Podle § 41 zákona č. 169/1999 Sb. je program zacházení sestavován pro každého odsouzeného individuálně. Obsahuje především pracovní zařazení, vzdělávací, kulturní, sportovní a terapeutické aktivity, duchovní péči a opatření zaměřená na udržení sociálních vazeb. Individuální přístup je základním předpokladem účinného výkonu trestu – program musí vycházet z osobnosti odsouzeného, jeho minulosti, rizikových faktorů i možností, jak se po výkonu trestu uplatnit ve společnosti.³¹

Rozlišujeme čtyři základní oblasti zacházení: pracovní, vzdělávací, sociálně-výchovnou a terapeutickou. Pracovní zařazení se považuje za klíčové pro rozvoj odpovědnosti a pracovních návyků, zatímco vzdělávání má význam nejen profesní, ale i výchovný – posiluje sebevědomí odsouzených a zvyšuje jejich šanci na začlenění do pracovního trhu.³² Sociálně-výchovné působení se zaměřuje na změnu životních postojů a hodnotových orientací, a to prostřednictvím terapií, skupinové práce a různých forem psychologické podpory. Úspěšná resocializace je podmíněna také vytvořením stabilního a bezpečného vězeňského prostředí, které umožňuje odsouzeným postupně měnit své chování. Je nezbytné kombinovat prvky přiměřené kázně s motivačními podněty, aby se odsouzení aktivně zapojovali do programů zacházení.³³

Důležitým aspektem je i psychologická práce s vězni. Resocializační působení je možné pouze tehdy, pokud je na chování vězně nahlíženo v kontextu jeho osobnostních a sociálních charakteristik. Psychologická intervence by měla být zaměřena na odstranění patologických vzorců chování, posílení sebekontroly a rozvoj sociálních dovedností.³⁴

Resocializace zahrnuje i terapeutické programy, které se zaměřují na konkrétní problematické oblasti, jako je závislost na alkoholu, drogách či agrese. Důležitý je

³⁰ ŠTERN, P., BARTOŠ, V. a KUBÍČEK, A. *Penitenciární péče*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 248 s. ISBN 978-80-247-3350-6. s.77-101.

³¹ ČESKO. Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, §41 [online], [cit. 2026-02-28]. Dostupné z: www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-169.

³² HÁLA, J. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. 2. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006. 187 s. ISBN 80-86708-30-6. s.65-83.

³³ BLATNÍKOVÁ, Š. *Nebezpečnost a násilí ve vězeňském prostředí*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2016. 108 s. ISBN 978-80-7338-158-5. s.73-89.

³⁴ ČÍRTKOVÁ, L. *Aplikovaná psychologie pro pomáhající profesie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. 192 s. ISBN 978-80-247-1655-4. s.88-101.

význam protidrogových programů ve vězeňském prostředí, které musí být založeny na důvěře, odbornosti a systematické spolupráci mezi terapeutem a odsouzeným.

Programy zacházení však neplní svůj účel pouze během výkonu trestu. Důležitá je také příprava na propuštění a následná postpenitenciární péče, která má zabránit opětovnému páchání trestné činnosti. Pokud odsouzený po propuštění nenajde podporu ze strany rodiny, zaměstnavatele či sociálních institucí, hrozí vysoké riziko recidivy. V této souvislosti hraje významnou roli Probační a mediační služba, která zajišťuje spolupráci mezi vězeňským systémem a civilním prostředím.

Celkově lze konstatovat, že programy zacházení a resocializace představují klíčovou součást výkonu trestu, jejímž smyslem je změna životní dráhy odsouzeného. Úspěšná realizace těchto programů vyžaduje odbornou kvalifikaci pracovníků, individuální přístup a podporu společnosti při návratu vězňů do běžného života. Resocializace tak není pouze procesem nápravy, ale především procesem znovu začlenění člověka do společnosti jako plnohodnotného a odpovědného občana.

4 Nejčastější trestné činy páchané odsouzenými ve výkonu trestu

Trestná činnost páchaná odsouzenými přímo během výkonu trestu představuje specifickou oblast kriminality, která má negativní dopad na bezpečnost, kázeň i proces resocializace. V podmínkách věznic se objevují převážně delikty majetkového, násilného a drogového charakteru, ale také činy související s porušováním kázně a vnitřního řádu zařízení. Trestné činy páchané uvnitř věznic se vyznačují vyšší mírou organizovanosti a využívání sociálních vazeb mezi odsouzenými — zejména v případech drogové, majetkové či násilné kriminality.³⁵

Trestná činnost ve vězeňském prostředí je mezinárodním fenoménem, který se objevuje napříč různými vězeňskými systémy bez ohledu na jejich velikost či organizační strukturu. Významnou roli hraje také nedostatek smysluplných aktivit a neuspokojené sociální potřeby odsouzených, právě proto je nejzásadnějším nástrojem pro práci s vězni program zacházení, programy zaměřené na prevenci kriminality a také programy volného času a vzdělávání, kde mohou odsouzení trávit svůj volný čas kvalitně a smysluplně. Díky těmto nástrojům lze alespoň z části eliminovat konflikty mezi odsouzenými, či předcházet v pokračování jejich kriminální kariéry.³⁶

Podle statistik a dat Vězeňské služby ČR patří mezi nejčastější protiprávní jednání: **§283/1 tr. z.** – nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy a **§337/1 g) tr. z.** - maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání.³⁷ Tato kriminalita je výsledkem kombinace vnitřních podmínek vězeňského života a individuálních dispozic odsouzených. Izolace, frustrace, nečinnost nebo konflikt s autoritami, které mohou vést k impulzivnímu jednání a často přerůstají v kázeňský přestupek nebo trestný čin.³⁸

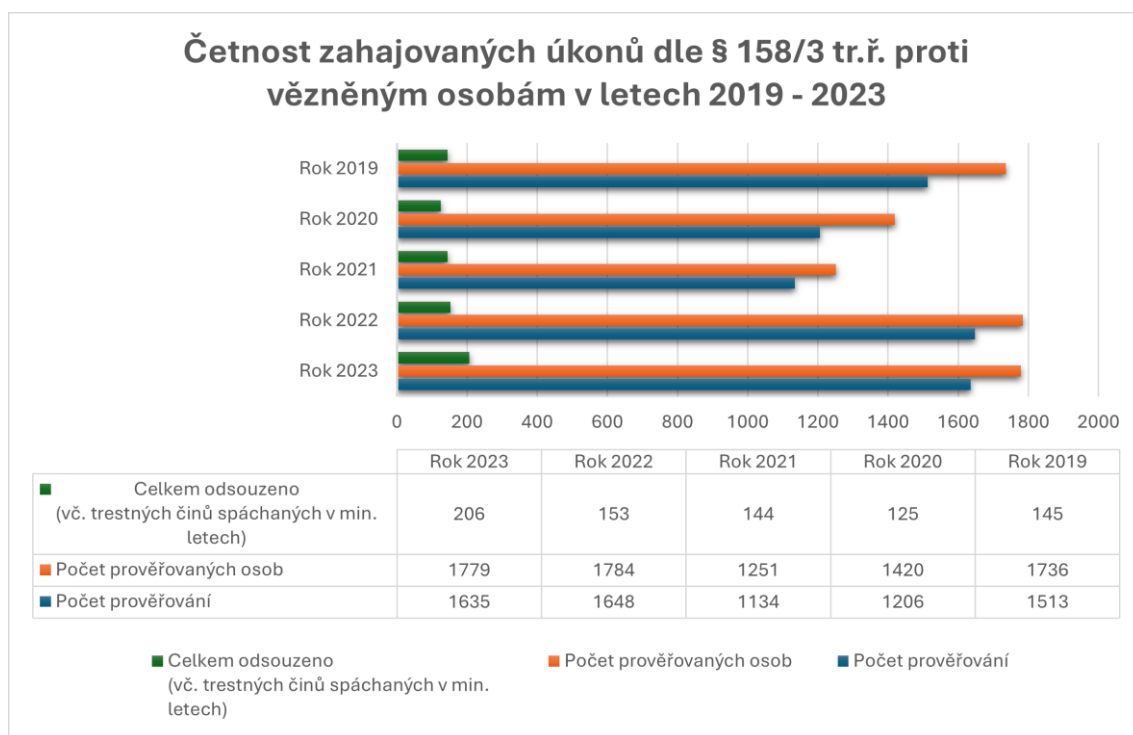
³⁵KOCÍK, M. a KŘÍHA, P. *Kriminalita vězňů – odsouzených osob a zvláštnosti jejího páchaní*. 1. vyd. Praha: IKSP, 2017. 156 s. ISBN 978-80-7338-160-8. s.27-30.

³⁶LEVAN, K. *Prison Violence: Causes, Consequences and Solutions*. 1. vyd. London/ New York: Routledge, 2016. 272 s. ISBN 978-1-315-60218-9. s. 23-41.

³⁷ VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva o činnosti VS ČR za rok 2023*. [online], [cit. 2026-01-17]. Praha: Generální ředitelství VS ČR, 2024. Dostupné z: <https://www.vscr.cz>.

³⁸ KALVODOVÁ, V. *Trest odnětí svobody a jeho výkon*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 189 s. ISBN 978-80-7552-163-7. s.54-67.

Graf 1- Četnost zahajovaných úkonů dle §158/3 tr. ř. proti vězněným osobám v letech 2019–2023³⁹

Zdroj: GR VS ČR Statistické ročenky 2019–2023

Nejzávažnější a nejčastější formou kriminality zůstává drogová trestná činnost. Odsouzení nejen užívají omamné látky, ale také se podílejí na jejich pašování, distribuci či výrobě. Tento typ protiprávního jednání má vysokou míru recidivy a silný dopad na vnitřní bezpečnost věznic.⁴⁰ Dalšími často evidovanými delikty jsou napadení spoluvězně a násilí vůči zaměstnancům věznice. Tyto incidenty mají zpravidla impulsivní charakter a vznikají v důsledku konfliktů, hierarchických vztahů nebo užívání drog. Takové projevy agresivity ohrožují nejen bezpečnost, ale i výchovný účinek výkonu trestu.⁴¹ Trestná činnost ve výkonu trestu má často odlišné rysy než kriminalita na svobodě, protože je ovlivněna fungováním vězeňské subkultury, soupeřením o postavení mezi vězni a omezenými možnostmi pro ventilaci frustrace.⁴²

Kriminalita odsouzených je dynamickým jevem, který se proměňuje v čase v závislosti na bezpečnostních opatřeních, kapacitě věznice, složení vězeňské populace i

³⁹ Graf 1 – VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. Četnost zahajovaných úkonů dle § 158/3 tr.ř. proti vězněným osobám v letech 2019–2023. *Statistická ročenka 2019, 2020, 2021, 2022 a 2023*. [online], [cit. 2026-01-17]. Praha: Generální ředitelství VS ČR, 2019-2023. Dostupné z: <https://www.vscr.cz>.

⁴⁰ ZEMAN, P. *Uživatelé drog ve vězení*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2019. 181 s. ISBN 978-80-7338-178-3. s.71-75.

⁴¹ BLATNÍKOVÁ, Š. *Nebezpečnost a násilí ve vězeňském prostředí*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2016. 108 s. ISBN 978-80-7338-158-5. s.17-23.

⁴² KOCÍK, M. a KRÍHA, P. *Kriminalita vězněných – odsouzených osob a zvláštnosti jejího páčání*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2017. 156 s. ISBN 978-80-7338-160-8. s. 45–48.

dostupnosti návykových látek. Jakákoli prevence ve věznicích musí být systematická, dlouhodobá a doprovázena průběžným vyhodnocováním účinnosti.⁴³ Věznice reagují na tyto jevy kombinací represivních a preventivních opatření. Patří mezi ně pravidelné prohlídky cel, toxikologické testy, kamerové systémy a zvýšený dohled nad rizikovými skupinami odsouzených. Současně jsou posilovány výchovné a terapeutické programy zaměřené na zvládnutí agrese, prevenci závislostí a posilování sebekontroly.

Lze konstatovat, že kriminalita páchaná odsouzenými během výkonu trestu je přirozeným, avšak závažným doprovodným jevem života ve věznici. Její zvládnutí vyžaduje rovnováhu mezi represí a prevencí a důslednou spoluprací všech složek vězeňského systému.

4.1 Drogová problematika ve vězeňství

Drogová problematika patří dlouhodobě mezi nejzávažnější fenomény, které ovlivňují bezpečnost a vnitřní klima českých věznic. Užívání omamných a psychotropních látek ve vězeňském prostředí představuje významný rizikový faktor, jenž komplikuje výkon trestu, zvyšuje agresivitu, narušuje kázeň a ztěžuje resocializační proces. Závislost odsouzených na drogách není pouze zdravotní problém, ale také společenský a kriminologický jev, který má úzkou souvislost s recidivou a návratem k trestné činnosti po propuštění.⁴⁴

Užívání drog je ve věznicích výsledkem kombinace několika faktorů – individuální závislosti, tlaku prostředí, dostupnosti omamných látek a specifické subkultury odsouzených. I přes rozsáhlá bezpečnostní opatření se drogy do věznic dostávají různými cestami – pašováním, návštěvami, podomácku vyrobenými látkami či zneužíváním léků.⁴⁵ Drogová závislost vězňů má značný dopad na výkon trestu i na bezpečnost zaměstnanců. Odsouzení pod vlivem drog bývají impulzivní, agresivní a častěji se dopouštějí porušování vnitřního řádu. Vytvářejí také černý trh s drogami, což

⁴³ ZAPLETAL, J. *Prevence kriminality*. 2. vyd. Praha: Policejní akademie ČR, 2005. 108 s. ISBN 80-7251-200-5. s.31-37.

⁴⁴ KALVODOVÁ, V. *Trest odnětí svobody a jeho výkon*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 189 s. ISBN 978-80-7552-163-7. s. 54-67.

⁴⁵ ZEMAN, P. *Uživatelé drog ve vězení*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2019. 181 s. ISBN 978-80-7338-178-3. s.24-31.

ohrožuje stabilitu zařízení. Distribuce návykových látek ve věznicích je často organizovaná a ekonomicky výnosná, což zvyšuje riziko násilné kriminality.⁴⁶

Z hlediska legislativního je problematika drog upravena nejen v zákoně č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, ale také ve vnitřních předpisech Vězeňské služby ČR. Ta je povinna zajišťovat prevenci zneužívání návykových látek a aktivně vyhledávat případy jejich užívání. V praxi se proto ve věznicích provádějí pravidelné toxikologické kontroly, namátkové testy, prohlídky zásilek i preventivní programy.⁴⁷

Boj proti drogové závislosti nelze vést pouze represivní cestou. Efektivní řešení spočívá v kombinaci bezpečnostních opatření a terapeutických principů, které umožňují závislým odsouzeným absolvovat léčebné nebo motivační programy. Vězeňská služba se tak postupně orientuje na koncept „terapeutických komunit“ uvnitř věznic, kde odsouzení žijí v prostředí podporujícím abstinenci a spolupráci.⁴⁸

Součástí protidrogové strategie věznic je i speciální zacházení s osobami s poruchou osobnosti a chování způsobenou užíváním návykových látek. Tito vězni bývají umísťováni na specializovaná oddělení, kde je veden program orientovaný na abstinenci, rozvoj sebekontroly a změnu životního stylu.⁴⁹ Takové programy vyžadují spolupráci psychologů, terapeutů, zdravotnického personálu a sociálních pracovníků.

Drogová závislost představuje nejen zdravotní a bezpečnostní riziko, ale i vážnou překážku úspěšné resocializace. Účinná protidrogová politika ve věznicích musí proto spojovat represii, prevenci a léčbu. Smyslem těchto opatření není pouze zabránit distribuci a užívání drog, ale především pomoci závislým osobám zvládnout jejich problém a po návratu do společnosti vést život bez závislosti. Jen komplexní přístup může přinést dlouhodobý efekt a snížit recidivu drogové kriminality.

⁴⁶MAREŠOVÁ, A. *Drogy a česká vězeňská populace v kontextu drogové scény a trestněprávní legislativy*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2003. 123 s. ISBN 80-7338-018-8. s.52-70.

⁴⁷ČESKO. Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody [online], [cit. 2026-02-19] Dostupné z: www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-169.

⁴⁸HÁLA, J. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. 2. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006. 187 s. ISBN 80-86708-30-6. s. 120-125.

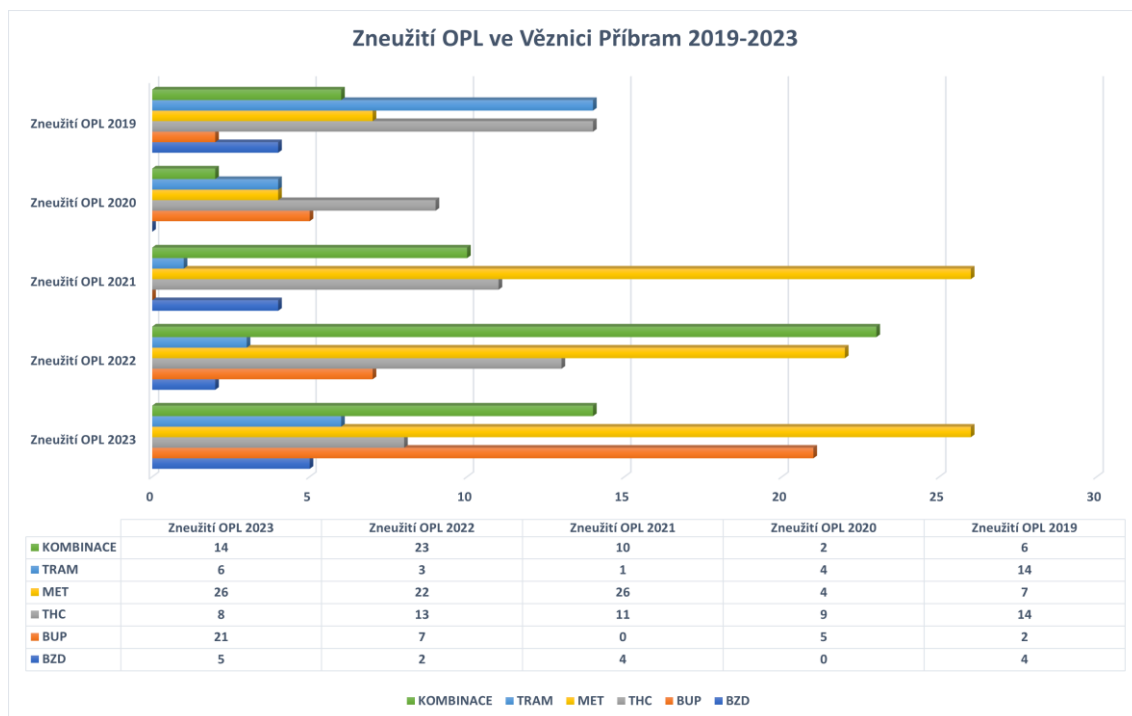
⁴⁹KALVODOVÁ, V. *Trest odnětí svobody a jeho výkon*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 189 s. ISBN 978-80-7552-163-7. s. 112-129.

4.2 Drogová trestná činnost odsouzených ve Věznici Příbram

Ve věznici se drogová trestná činnost projevuje zejména ve formě pašování a následné distribuce omamných a psychotropních látek mezi odsouzenými. Tyto látky jsou dostávány do věznice nejrůznějšími způsoby, například prostřednictvím návštěv, poštovních zásilek nebo přes pracovní zařazené odsouzené na vnějších nestřežených pracovištích. Nejčastěji se jedná o pervitin, marihuanu, ale objevují se i jiné látky, jako například fentanyl, subutex, či heroin. Tyto látky jsou těžko odhalitelné běžnými kontrolními mechanismy a snadno uschovatelné. Výskyt těchto látek ve věznici narušuje primární účel výkonu trestu a komplikuje proces resocializace odsouzených.⁵⁰

Níže se nachází graf znázorňující zneužití OPL vězňenými osobami za období 2019 – 2023 přímo ve Věznici Příbram. Z grafu je patrné, že nejčastěji zneužívanou drogou je pervitin. Poměrně často se však můžeme setkat s pozitivním testem na více návykových látek najednou tzv. kombinací. Jak je dále z grafu patrné, tak zneužívání návykových látek má spíše vzestupnou tendenci, především u pervitinu a buprenorfinu. Značný pokles je viditelný u zneužívání marihuany.

Graf 2 - zneužití OPL vězňenými osobami v období od 2019 do 2023 ve Věznici Příbram⁵¹

Zdroj: Interní statistiky Věznice Příbram

⁵⁰ČESKÁ TELEVIZE. *Po zásahu v příbramské věznici policie obvinila dvanáct lidí.* 2025, ct24.ceskatelevize.cz [online], [2026-02-19]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/regiony/po-zasahu-v-pribramske-veznici-policie-obvinila-dvanact-lidi-357077>.

⁵¹ Graf 2 - Interní statistiky Věznice Příbram.

4.3 Opatření pro zabránění průniku nepovolených předmětů do věznice

Jedním z hlavních úkolů vězeňské stráže je zabránit průniku nepovolených předmětů do střežených objektů věznice. Mezi nejzásadnější a nejrizikovější nepovolené předměty patří především drogy a ostatní omamné a psychotropní látky. S drogovou činností odsouzených je také velmi úzce spjaté nepovolené užívání mobilních telefonů. Vězeňská služba na tuto problematiku reaguje nejrůznějšími opatřeními, avšak vězni si i přes veškeré snahy a opatření stále nacházejí cesty a způsoby, jak si nepovolené předměty opatřit.

Zabránění průniku nepovolených předmětů patří mezi priority Vězeňské služby, neboť přítomnost drog, mobilních telefonů, zbraní a ostatních nepovolených předmětů výrazně narušuje pořádek, kázeň a bezpečnost ve výkonu trestu. Mezi stávající opatření patří kontrola vstupujících osob a věcí, kontrola příchozích zásilek do věznice jako jsou nárokové balíky nebo korespondence vězněným osobám, či například kontrola vozidel vjíždějících do střežených objektů věznic. Tato opatření představují klíčový nástroj, jehož cílem je minimalizovat riziko mimořádné události, nebo trestné činnosti uvnitř věznice.⁵²

Moderní vězeňství využívá kombinaci technických, organizačních a personálních opatření. Využívají se především detekční rámy, rentgenová zařízení, služební psi a také samotní příslušníci, kteří zajišťují plnění veškerých opatření. V posledních letech se ukazuje, že důležitou roli hraje také kamerový systém a systematický dohled nad rizikovými místy, kde by mohlo docházet k předání nepovolených předmětů, násilí, či vzniku jiné mimořádné události.⁵³

Navzdory rozsáhlým bezpečnostním opatřením dochází k průniku zakázaných látek do věznic především prostřednictvím návštěv, zásilek a zneužíváním pracovního zařazení odsouzených, kteří jsou pracovníě zařazení na venkovních nestřežených pracovištích. Z tohoto důvodu je nezbytné pravidelné vyhodnocování bezpečnostních rizik a cílené zaměřování kontrol na problematické oblasti. Preventivní funkci plní

⁵² KALVODOVÁ, V. *Trest odnětí svobody a jeho výkon*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 189 s. ISBN 978-80-7552-163-7. s. 54–61.

⁵³ HÁLA, J. *Lexikon moderního vězeňství*. 1. vyd. České Budějovice: Nakladatelství Jihočeské univerzity, 2024. 127 s. ISBN 978-80-7694-065-9. s. 67–74.

rovněž namátkové toxikologické testy a zvýšený dohled nad odsouzenými s drogovou minulostí.⁵⁴

Účinnost jednotlivých opatření je významně ovlivněna profesionalitou a zkušenostmi personálu. Systematické vzdělávání příslušníků, důsledné dodržování vnitřních předpisů a spolupráce jednotlivých oddělení představují nezbytné předpoklady k úspěchu. Opatření proti průniku tak nelze chápat izolovaně, ale jako součást komplexního systému bezpečnosti a prevence ve věznici.⁵⁵

Mezi nejzásadnější prostředky pro odhalování nepovolených předmětů patří prohlídky. Jejich hlavním cílem je zjistit včas nedostatky, prověřit nebezpečná a slabá místa, zabránit, aby vězněné osoby měli v držení potencionálně nebezpečné předměty, zjistit stopy po fyzickém násilí u odsouzených, zabránit, aby vězněné osoby přenášely, přechovávaly nebo vyráběly alkohol nebo návykové látky a také slouží k posouzení stavu vnější a vnitřní bezpečnosti.⁵⁶

Podle účelu se následně prohlídky rozdělují na generální, dílčí, technické, prohlídku věcí a zavazadel, speciální a osobní prohlídky se dále dělí: u vězněných osob na důkladnou osobní prohlídku, preventivní osobní prohlídku a prohlídku těla, u ostatních osob, které vstupují do střeženého objektu se provádí prohlídka osobní. Každá z uvedených prohlídek má svůj účel a je stanoven interval k jejímu provádění. K provedení osobních prohlídek musí být splněny podmínky, které jsou v nařízení uvedeny, jako například důvodné podezření, při příjmu a propuštění vězněné osoby, před a po eskortě, před umístěním odsouzeného k výkonu kázeňských trestů a další. K důkladné osobní prohlídce se přistupuje tehdy, existuje-li důvodné podezření o držení nepovoleného předmětu a nelze jejího účelu dosáhnout jiným opatřením.⁵⁷

Ve Věznici Příbram jsou využívány zejména technické a organizační bezpečnostní opatření, která odpovídají typu věznice s ostrahou. Kontrola osob vstupujících do areálu, včetně návštěv, zaměstnanců a externích pracovníků, je prováděna prostřednictvím osobních prohlídek a využíváním technických prostředků jako jsou detekční rámy a ruční detektory. Zvláštní pozornost je ve Věznici Příbram věnována

⁵⁴ ZEMAN, P. *Uživatelé drog ve vězení*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2019. 181 s. ISBN 978-80-7338-178-3. s. 98–110.

⁵⁵ BLATNÍKOVÁ, Š. *Nebezpečnost a násilí ve vězeňském prostředí*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2016. 108 s. ISBN 978-80-7338-158-5. s. 41–47.

⁵⁶ Nařízení Generálního ředitele č. 33/2019, o Vězeňské a justiční strážci. s. 62.

⁵⁷ Nařízení Generálního ředitele č. 33/2019, o Vězeňské a justiční strážci. s. 63.

kontrole korespondence a balíků, které jsou do věznice doručovány odsouzeným. Pro jejich kontrolu jsou využíváni služební psi a následná důkladná kontrola jejich obsahu. Zasilání balíků a korespondence odsouzeným je stále jednou z cest, kudy do věznice proudí nepovolené předměty, především návykové látky. Tím nejdůležitějším prostředkem, k odhalování a přecházení průniku nepovolených předmětů do věznice, stále zůstává personál.

4.4 Prevence kriminality ve Věznici Příbram

Prevence kriminality je v odborné literatuře vymezována jako soubor opatření zaměřených na předcházení vzniku trestné činnosti a omezování jejich příčin a podmínek. Prevence kriminality představuje systematickou a cílenou činnost státu, institucí a jednotlivců, která směřuje k eliminaci kriminogenních faktorů. Rozlišujeme primární, sekundární a terciální prevenci, přičemž terciální prevence je zaměřena na osoby, které již trestnou činnost spáchaly a jejím cílem je zabránit recidivě. V kontextu výkonu trestu má právě terciální prevence zásadní význam, neboť zahrnuje resocializační a reedukační působení na odsouzené, podporu změny jejich postojů a hodnot a vytváření podmínek pro jejich opětovné začlenění do společnosti.⁵⁸

Ve Věznici Příbram je prevence kriminality realizována prostřednictvím několika vzájemně propojených oblastí, a to přípravy na podmíněné propuštění, vzdělávacích a rekvalifikačních aktivit, speciálních preventivních programů a spolupráce s dalšími institucemi a neziskovými organizacemi.

Jedním z programů je Křehká šance, která je jedním z klíčových nástrojů prevence kriminality. Cílem programu je systematická příprava odsouzených na podmíněné propuštění. Tento projekt je realizován ve spolupráci Vězeňské služby ČR a Probační a mediační služby. Součástí projektu je i komise, která hodnotí připravenost odsouzeného na návrat do společnosti. Hodnotí se zejména chování odsouzeného během výkonu trestu, plnění programu zacházení, pracovní zařazení, náhled na spáchanou trestnou činnost a jeho sociální zázemí po propuštění.⁵⁹

⁵⁸ ZOUBKOVÁ, I., MOULISOVÁ, M. *Kriminologie a prevence kriminality*. 1. vyd. Praha: ARMEX PUBLISHING s.r.o., 2004. 141s. ISBN 80-86795-05-5. s.97-103.

⁵⁹VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Komise pro podmíněné propuštění projektu Křehká šance II* [online], [2026-02-19]. Příbram: Věznice Příbram, 2019. Dostupné z: <https://www.vs.gov.cz/organizacni-jednotky/veznice-pribram>.

Významnou roli v oblasti prevence kriminality zastává také program „3Z – Zastav se, zamysli se a změň se“, který je zaměřen na práci s postoji a hodnotami odsouzených. Program podporuje rozvoj sebereflexe, odpovědnosti za vlastní jednání a uvědomění si dopadů trestné činnosti na oběti a společnost. Cílem programu je posílit schopnost odsouzených identifikovat faktory a naučit je strategii, která přispívá k prevenci opětovného páchaní trestné činnosti. Program tak reaguje nejen na individuální potřeby účastníků, ale i na širší koncepci restorativní justice.⁶⁰

Dalším specifickým programem je projekt „Proměna je možná“, který je zaměřen na změnu osobnosti odsouzeného a jeho motivaci ke změně svého života. Důraz je kladen především na hodnotový systém, odpovědnost a osobní rozvoj, což představuje klíčový prvek prevence kriminality.⁶¹

Ve Věznici Příbram jsou také realizovány pracovní a rekvalifikační programy, které jsou významnou součástí prevence recidivy. Rekvalifikační kurzy zvyšují šance na legální uplatnění odsouzených na pracovním trhu a tím přispívají ke snížení rizika návratu k páchaní trestné činnosti.⁶²

Nedílnou součástí preventivních aktivit je spolupráce s Policií České republiky, a to v rámci společných projektů zaměřených na prevenci kriminality a osvětu veřejnosti. Například projekt „Kam chceš dojít?“ představuje program zaměřený zejména na mládež, kde jsou využívány autentické zkušenosti z prostředí věznice jako nástroj primární prevence.⁶³ V rámci těchto projektů probíhají i exkurze ve Věznici Příbram, kde mají studenti možnost mluvit s některými odsouzenými, kteří jsou do různých preventivních programů zapojeni. Odsouzení tak mají možnost poskytnout studentům jejich zpětný pohled na páchaní trestné činnosti a dochází tak k určité míře sebereflexe.

⁶⁰VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Zastav se, zamysli se a změň se*. [online], [2026-02-19]. Příbram: Věznice Příbram, 2019. Dostupné z: <https://www.vs.gov.cz/organizacni-jednotky/veznice-pribram>

⁶¹VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Proměna je možná*. [online], [2026-02-19]. Příbram: Věznice Příbram, 2019. Dostupné z: <https://www.vs.gov.cz/organizacni-jednotky/veznice-pribram>

⁶²VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *V roce 2022–111 rekvalifikací* [online], [2026-02-19]. Příbram: Věznice Příbram, 2022. Dostupné z: <https://www.vs.gov.cz/organizacni-jednotky/veznice-pribram>

⁶³VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Společný preventivní projekt „Kam chceš dojít?“*. [online], [2026-02-19]. Příbram: Věznice Příbram, 2022. Dostupné z: <https://www.vs.gov.cz/organizacni-jednotky/veznice-pribram>

5 Analýza dat trestné činnosti ve Věznici Příbram za období 2019–2023

Následující část práce je zaměřena na konkrétní čísla a statistiky kriminality odsouzených ve Věznici Příbram. Je zde pět grafů znázorňující každý jednotlivý rok a jsou v něm zaneseny jednotlivé paragrafy trestných činů, jichž se odsouzení za dané období dopustili.

Dle dostupných dat bylo analýzou zjištěno, že nejčastějším trestným činem páchaným ve výkonu trestu ve Věznici Příbram je **§337 odstavec 1, písm. g)** – do 30.zář 2020 a od 1. října 2020 písm. h) - Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání, který velmi často souvisí s **§283 odst.1** - Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy. Výsledné zjištění potvrzuje část teoretickou, kde se uvádí problematika závislostí na omamných a psychotropních látkách, jako ta vůbec nejčastější.

Velmi často se také objevují trestné činy §146 odst. 1 – Ublížení na zdraví a §175 odst. 1 – Vydírání. Za zkoumané období byly také zjištěny trestné činy proti úřední osobě (§325 a §326). Za méně časté lze označit majetkové trestné činy, jako je například krádež (§205). Výsledná analýza počítá pouze se zjištěnou kriminalitou, ve které došlo k zahájení úkonů trestního řízení, ale stále zde zůstává kriminalita latentní. Pokud by nám byl znám i tento počet, výsledky by jistě byly mnohem vyšší.

Pro zpracování objektivního výsledku analýzy kriminality odsouzených ve Věznici Příbram, bylo zvoleno období z let 2019–2023, kdy se ve věznici nacházel stabilní počet odsouzených. Na konci roku 2023 započala rozsáhlá rekonstrukce ubytoven odsouzených a jejich počet ve věznici se tedy výrazně snížil, což by ovlivnilo výslednou analýzu dat.

5.1 Průměrný počet odsouzených ve Věznici Příbram v letech 2019–2023

Tabulka 1 – stav odsouzených ve Věznici Příbram v roce 2019⁶⁴

2019	Kapacita	Stav
	odsouzení	odsouzení
leden	868	962
únor	868	980
březen	868	1 000
duben	868	1 004
květen	868	1 019
červen	868	1 035
červenec	868	989
srpen	868	981
září	868	974
říjen	868	994
listopad	868	980
prosinec	868	998
Průměrný denní stav v roce 2019		990,39

Zdroj: GŘ VS ČR Statistická ročenka 2019

Tabulka 2 – stav odsouzených ve Věznici Příbram v roce 2020⁶⁵

2020	Kapacita	Stav
	odsouzení	odsouzení
leden	868	995
únor	868	991
březen	868	993
duben	868	969
květen	868	935
červen	868	933
červenec	868	918
srpen	868	893
září	868	858
říjen	868	872
listopad	868	862
prosinec	868	876
Průměrný denní stav v roce 2020		927,32

Zdroj: GŘ VS ČR Statistická ročenka 2020

⁶⁴ Tabulka 1 - VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistická ročenka 2019*. [online], [2026-02-6]. Praha: Generální ředitelství VS ČR, 2020. Dostupné z: <https://www.vscr.cz>.

⁶⁵ Tabulka 2 - VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistická ročenka 2020*. [online], [2026-02-6]. Praha: Generální ředitelství VS ČR, 2021. Dostupné z: <https://www.vscr.cz>.

Tabulka 3 – stav odsouzených ve Věznici Příbram v roce 2021⁶⁶

2021	Kapacita	Stav
	odsouzení	odsouzení
leden	868	897
únor	868	907
březen	868	921
duben	868	918
květen	868	950
červen	868	961
červenec	868	930
srpen	868	921
září	868	916
říjen	868	907
listopad	868	880
prosinec	868	875
Průměrný denní stav v roce 2021		914,18

Zdroj: GŘ VS ČR Statistická ročenka 2021

Tabulka 4 – stav odsouzených ve Věznici Příbram v roce 2022⁶⁷

2022	Kapacita	Stav
	odsouzení	odsouzení
leden	868	828
únor	868	830
březen	868	864
duben	868	878
květen	868	894
červen	868	907
červenec	868	889
srpen	868	860
září	868	846
říjen	868	868
listopad	868	865
prosinec	868	890
Průměrný denní stav v roce 2022		866,08

Zdroj: GŘ VS ČR Statistická ročenka 2022

⁶⁶ Tabulka 3 - VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistická ročenka 2021*. [online], [2026-02-6]. Praha: Generální ředitelství VS ČR, 2022. Dostupné z: <https://www.vscr.cz>.

⁶⁷ Tabulka 4 - VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistická ročenka 2022*. [online], [2026-02-6]. Praha: Generální ředitelství VS ČR, 2023. Dostupné z: <https://www.vscr.cz>.

Tabulka 5 – stav odsouzených ve Věznici Příbram v roce 2023⁶⁸

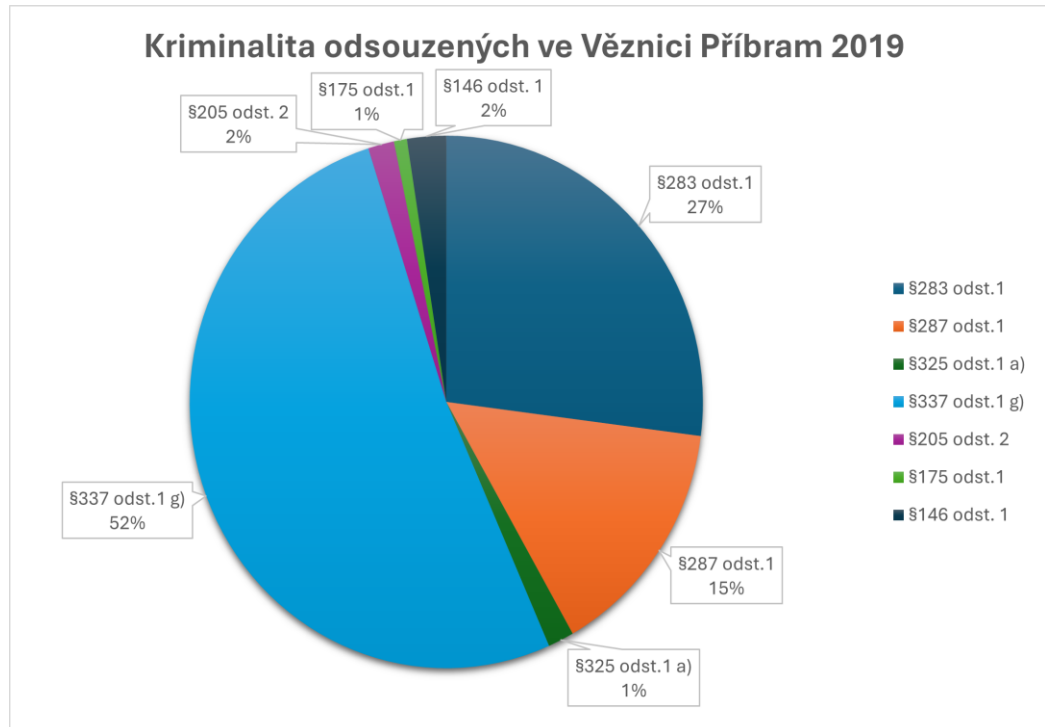
2023	Kapacita	Stav
	odsouzení	odsouzení
leden	868	868
únor	868	909
březen	868	921
duben	868	931
květen	868	925
červen	868	910
červenec	868	866
srpen	868	802
září	868	641
říjen	868	618
listopad	868	608
prosinec	868	599
Průměrný denní stav v roce 2023		809,47

Zdroj: GŘ VS ČR Statistická ročenka 2023

⁶⁸ Tabulka 5 - VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistická ročenka 2023*. [online], [2026-02-6]. Praha: Generální ředitelství VS ČR, 2024. Dostupné z: <https://www.vscr.cz>.

5.2 Trestná činnost odsouzených v letech 2019–2023

Graf 3 - kriminalita odsouzených ve Věznici Příbram v roce 2019⁶⁹

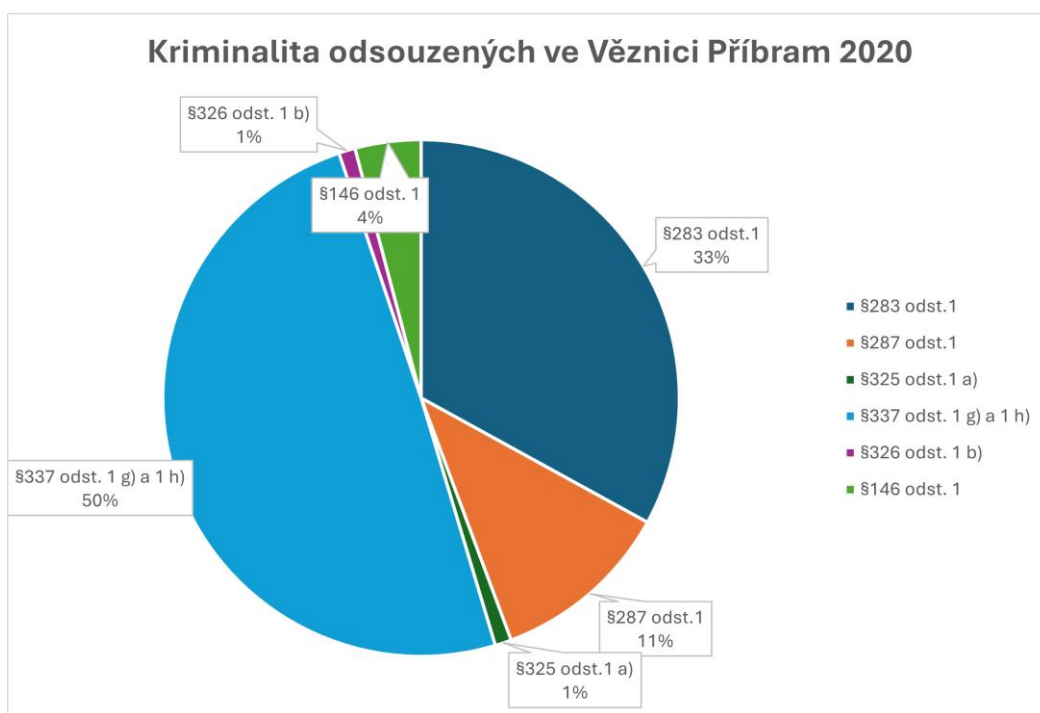

Zdroj 1: Interní statistiky Věznice Příbram

Pokud se zaměříme na každý rok individuálně, tak v roce 2019 bylo ve Věznici Příbram zahájeno 58 úkonů trestního řízení v celkovém součtu 122 trestných činů. Z celkového počtu trestných činů se jednalo o **§337 odst.1 písm. g)** – Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání – **52 %**, **§283 odst.1** – Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy – **27 %**, **§287 odst.1** – Šíření toxikomanie – **15 %**, **§146 odst.1** – Ublížení na zdraví – **2 %**, **§205 odst.2** – Krádež – **2 %**, **§175 odst.1** – Vydírání a **§325 odst.1** – Násilí proti úřední osobě – **1 %**.

⁶⁹ Graf 3 – Interní statistiky Věznice Příbram.

Graf 4 - kriminalita odsouzených ve Věznici Příbram v roce 2020⁷⁰

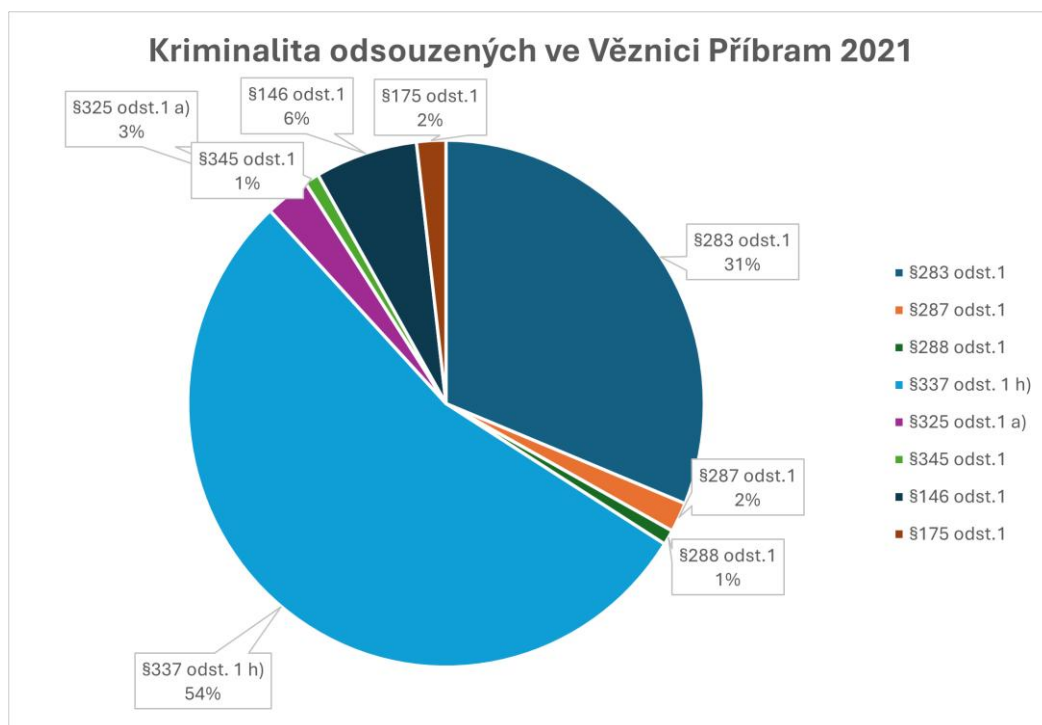

Zdroj: Interní statistiky Věznice Příbram

V roce 2020 bylo ve Věznici Příbram zahájeno 45 úkonů trestního řízení v celkovém součtu 97 trestných činů. Z celkového počtu trestných činů se jednalo o **§337 odst.1 písm. g) a h)** – Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání – **50 %**, **§283 odst.1** – Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy – **33 %**, **§287 odst.1** – Šíření toxikomanie – **11 %**, **§146 odst.1** – Ublížení na zdraví – **4 %**, **§326 odst.1, pís. b)** – Vyhrožování s cílem působit na úřední osobu a **§325 odst.1** – Násilí proti úřední osobě – **1 %**.

⁷⁰ Graf 4 – Interní statistiky Věznice Příbram.

Graf 5 - kriminalita odsouzených ve Věznici Příbram v roce 2021⁷¹

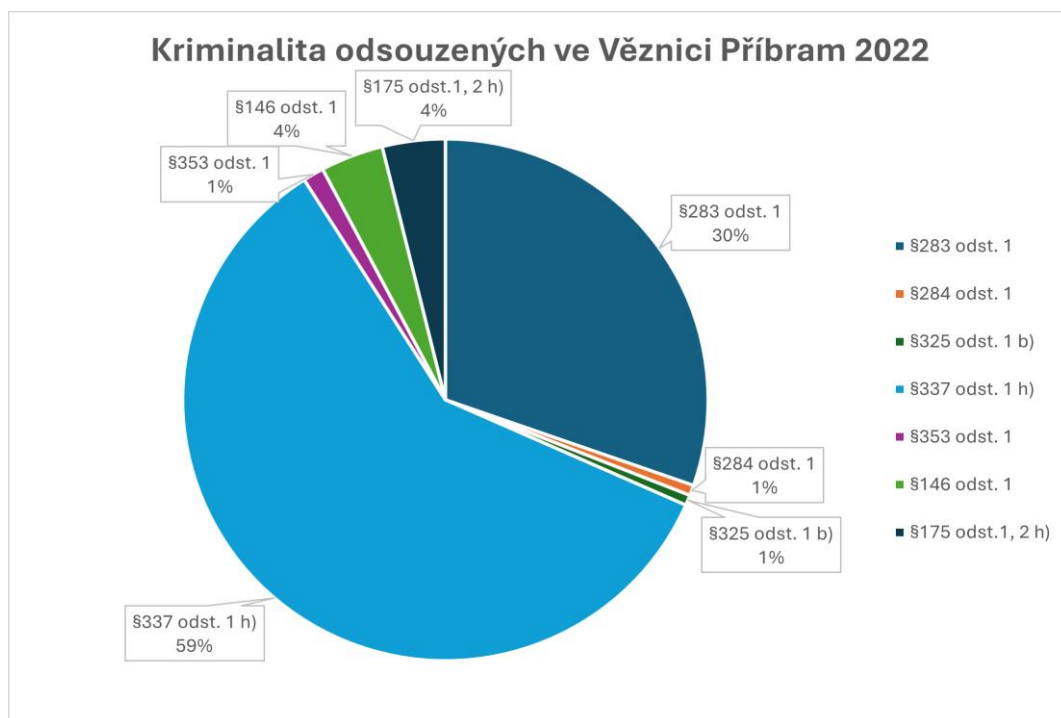

Zdroj: Interní statistiky Věznice Příbram

V roce 2021 bylo ve Věznici Příbram zahájeno 68 úkonů trestního řízení v celkovém součtu 110 trestných činů. Z celkového počtu trestných činů se jednalo o **§337 odst.1 písm. h)** – Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání – **54 %**, **§283 odst.1** – Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy – **31 %**, **§146 odst.1** – Ublížení na zdraví – **6 %**, **§325 odst.1** – Násilí proti úřední osobě – **3 %**, **§287 odst.1** – Šíření toxikomanie – **2 %**, **§175 odst.1** – Vydírání – **2 %**, **§288 odst.1** – Výroba jiné nakládání s látkami s hormonálním účinkem a **§345 odst.1** – Křivé obvinění – **1 %**.

⁷¹ Graf 5 – Interní statistiky Věznice Příbram.

Graf 6 - kriminalita odsouzených ve Věznici Příbram v roce 2022⁷²

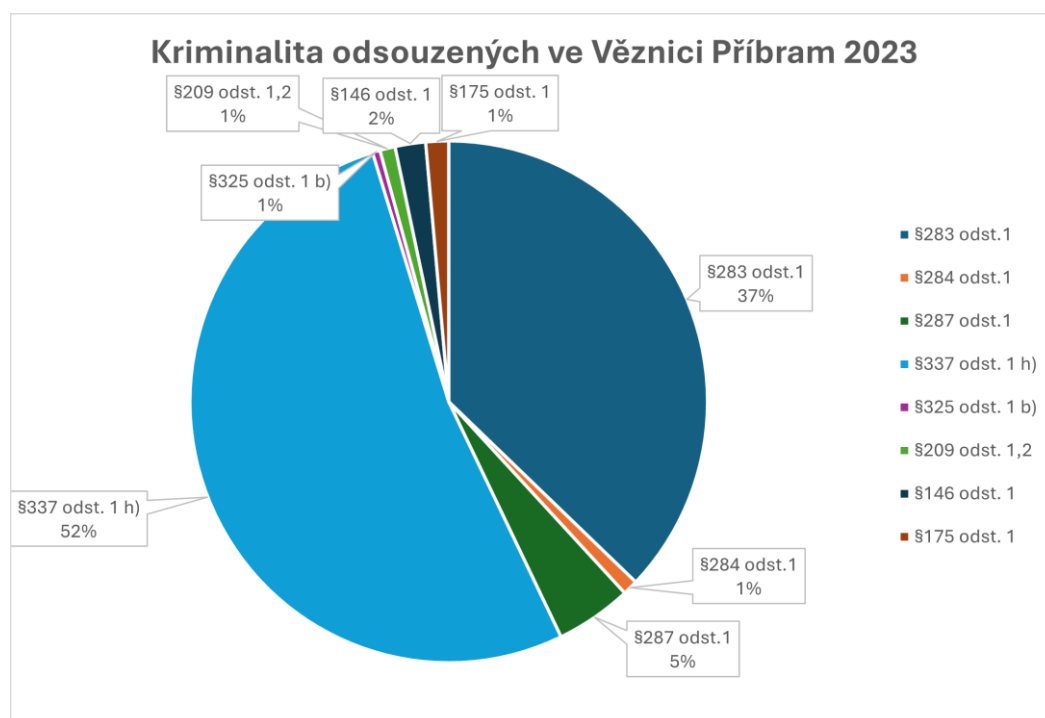

Zdroj: Interní statistiky Věznice Příbram

V roce 2022 bylo ve Věznici Příbram zahájeno 103 úkonů trestního řízení v celkovém součtu 157 trestných činů. Z celkového počtu trestných činů se jednalo o **§337 odst.1 písm. h)** – Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání – **59 %**, **§283 odst.1** – Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy – **30 %**, **§146 odst.1** – Ublížení na zdraví – **4 %**, **§175 odst.1, 2 písm. h)** – Vydírání – **4 %**, **§325 odst.1 písm. b)** – Násilí proti úřední osobě, **§284 odst.1** – Přechovávání omamné a psychotropní látky a **§353 odst.1** – Nebezpečné vyhrožování – **1 %**.

⁷² Graf 6 – Interní statistiky Věznice Příbram.

Graf 7 - kriminalita odsouzených ve Věznici Příbram v roce 2023⁷³

Zdroj: Interní statistiky Věznice Příbram

V roce 2023 bylo ve Věznici Příbram zahájeno 104 úkonů trestního řízení v celkovém součtu 209 trestných činů. Z celkového počtu trestných činů se jednalo o **§337 odst.1 písm. h)** – Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání – **52 %**, **§283 odst.1** – Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy – **37 %**, **§287 odst.1** - Šíření toxikomanie – **5 %**, **§146 odst.1** – Ublížení na zdraví – **2 %**, **§175 odst.1, 2 písm. h)** – Vydírání, **§325 odst.1 písm. b)** – Násilí proti úřední osobě, **§284 odst.1** – Přechovávání omamné a psychotropní látky a **§209 odst.1, 2** – Podvod – **1 %**.

⁷³ Graf 7 – Interní statistiky Věznice Příbram.

6 Rozhovory s vybranými zaměstnanci věznice

Součástí empirické části bakalářské práce jsou i řízené rozhovory s vybranými zaměstnanci Věznice Příbram, jejichž cílem je doplnit teoretická východiska práce o praktické poznatky z prostředí výkonu trestu odnětí svobody. Řízený rozhovor byl zvolen jako kvalitativní výzkumná metoda, neboť umožňuje získat hlubší vhled do problematiky trestné činnosti odsouzených, aktuálních bezpečnostních opatření a preventivních prvků přímo z pohledu osob, které se s těmito jevy setkávají v každodenní praxi.

Respondenty rozhovorů byli zaměstnanci Věznice Příbram působící na různých pracovních pozicích, konkrétně zástupce vedoucího oddělení výkonu trestu, psycholog, vychovatel, speciální pedagog, sociální pracovník a příslušník oddělení prevence a stížností, což je policejní orgán Vězeňské služby. Výběr uvedených respondentů byl záměrný, s ohledem na jejich odbornou kvalifikaci, pracovní zkušenosti a přímý kontakt s odsouzenými. Výběr těchto respondentů umožnil zachytit problematiku z více profesních hledisek a přispět tak ke komplexnějšímu pohledu na zkoumanou problematiku.

Všem respondentům byla položena stejná sada otázek, čímž byla zajištěna srovnatelnost odpovědí a možnost jejich následného zhodnocení. Otázky byly zaměřeny především na výskyt trestné činnosti ve výkonu trestu, nejčastější formy protiprávního jednání odsouzených, rizikové faktory jejich vzniku, opatření, která jsou nyní ve Věznici Příbram nastavena a na roli prevence a resocializačních programů ve věznici. Rozhovory probíhaly v prostředí Věznice Příbram. Všichni respondenti byli seznámeni s účelem výzkumu a bylo jim zaručeno zachování anonymity. Získané informace z řízených rozhovorů byly využity výhradně pro potřeby bakalářské práce.

Získané informace z řízených rozhovorů umožňují komparaci odborných poznatků s praktickými zkušenostmi zaměstnanců Věznice Příbram. Výsledky rozhovorů jsou dále analyzovány v následující kapitole. Respondenti byli pro přehlednost rozděleni podle písmen A – F, kdy respondent “A” je zástupce vedoucího oddělení výkonu trestu, respondent “B” je psycholog, respondent “C” je vychovatel, respondent “D” je speciální pedagog, respondent “E” je sociální pracovník a respondent “F” je příslušník oddělení prevence a stížností.

6.1 Vyhodnocení řízených rozhovorů

Tato kapitola shrnuje zjištění z řízených rozhovorů se šesti zaměstnanci Věznice Příbram. Rozhovory byly vedeny se zaměřením na nejčastější formy trestné činnosti odsouzených během výkonu trestu, faktory, které k této trestné činnosti přispívají a zhodnocení preventivních a bezpečnostních opatření.

Nejčastější trestná činnost ve výkonu trestu

Z výpovědí respondentů vyplývá, že nejčastější trestná činnost je spojená s drogovou kriminalitou. Zejména se jedná o přechovávání, užívání a distribuci do věznice. Tento názor se objevuje u všech respondentů a je zároveň interpretován jako “spouštěč” dalších nežádoucích jevů ve věznici. Respondenti dále zmiňují násilnou trestnou činnost, která je popisována jako důsledek konfliktů, tlaku vězeňské hierarchie, dluhů a zejména drog. V odpovědích se opakuje, že incidenty mohou eskalovat až k trestnému činu ublížení na zdraví (A,D,E). Dále je také upozorňováno na specifické projevy vězeňské subkultury jako je psychický nátlak, vydírání a zneužívání slabších odsouzených jako “úschoven” nepovolených předmětů, jako jsou drogy a mobilní telefony (C). Vedle drog a násilí se objevují i majetkové delikty, nicméně nejsou v odpovědích zmiňovány tak často (E). Respondenti ve svých odpovědích zmiňují drogovou kriminalitu a násilí a obě oblasti vnímají jako vzájemně propojené.

Faktory přispívající ke vzniku trestné činnosti

Z odpovědí respondentů jde vymezit čtyři hlavní skupiny faktorů: individuální, sociálně-skupinové, organizačně-systémové a situační.

- a) **Individuální faktory** – Opakovaně se objevuje téma závislosti, jako klíčový determinant rizikového chování (A,E). Respondenti dále poukazují na osobnostní charakteristiky odsouzených, zejména agresivitu, manipulativnost a nízkou vnitřní motivaci ke změně (A,C,E). V některých odpovědích se zdůrazňuje, že bez vnitřního rozhodnutí odsouzeného je účinnost jakékoli intervence a pomoci omezená (C,D).
- b) **Sociálně-skupinové faktory** – Respondenti zmiňují vysokou koncentraci odsouzených, nedostatek soukromí a střet různých osobností na oddílech, jako významný zdroj konfliktů (A,B,F). V rozhovorech je poukazováno na situace, kdy silnější jedinci využívají slabších, což se může promítat jak do problematiky

násilí, tak do organizované kriminality (C,F). Někteří respondenti uvádějí i prvek skupinové soudržnosti založené na původu a vazbách, který může vytvářet “gangové” uskupení a tlak na ostatní odsouzené (A,D).

- c) **Organizačně-systémové faktory** – Několik respondentů spojuje výskyt trestné činnosti také s podmínkami výkonu služby, jako je nedostatek personálu, omezené možnosti kontroly a vliv stavebně-technického uspořádání (B,C,D,E). Objevuje se i motiv nedostatečné zaměstnanosti odsouzených, kdy nečinnost zvyšuje riziko konfliktů a “hledání příležitostí” k nežádoucím aktivitám (D).
- d) **Situační příležitost** – Jako výrazný motiv se objevuje teze, že ve věznici platí obdobně jako v civilním životě, že příležitost podporuje páchaní trestné činnosti (B,C). Respondenti ji vztahují zejména k možnostem obejít kontrolu, využít slabší jedince nebo navázat nepovolené kontakty.

Souvislost podmínek výkonu trestu a páchaní trestné činnosti

Všichni respondenti potvrzují souvislost mezi režimem, vztahy na oddílech, prací a volným časem a pácháním trestné činnosti. V rozhovorech se vymezují dvě základní linie:

- a) **Režim a smysluplná náplň dne jako ochranný faktor** – Zaměstnanost, program zacházení a stabilní režim zvyšují šanci na resocializaci odsouzených a snižují riziko konfliktů a jiných nežádoucích jevů během jejich výkonu trestu (D,E).
- b) **Specifické podmínky jako riziko (zejména venkovní pracoviště)** – Několik respondentů označuje za riziková nestřežená venkovní pracoviště, kde může docházet k nepovoleným kontaktům a vytváření “cest” pro distribuci drog nebo jiných nepovolených předmětů do věznice (A,C,F).

Z odpovědí dále vyplývá, že výkon trestu může být odsouzenými vnímán různě, pro část představuje příležitost ke změně, pro část je naopak prostředím, kde se rozvíjí jejich “kriminální kariéra” a sdílejí mezi sebou zkušenosti z trestné činnosti, které jsou následně aplikovány do protiprávního jednání během výkonu trestu (A,B,D).

Role drogové problematiky v kriminalitě ve věznici

Drogová problematika je respondenty označována za jeden z nejzásadnějších faktorů ovlivňujících kriminalitu ve věznici. Drogy jsou respondenty vnímány jako motor “vězeňského trhu” a hierarchie. OPL dle nich představují komoditu, která vytváří dluhy, mocenské vztahy a distribuci drog do věznice (A,E). Drogy jsou dále vnímány jako spouštěč konfliktů a násilí mezi odsouzenými, kdy tento problém vidí především v oblasti dluhů a vyřizování účtů (B,C,E). V odpovědích je dále upozorněno, že na rozdíl od civilního prostředí je užití návykové látky ve výkonu trestu trestným činem maření úředního rozhodnutí (F). Zároveň se objevuje i diferencovanější pohled, kdy respondent (E) uvádí, že přímá souvislost mezi OPL a násilím není tak častá, zatímco vazba mezi OPL a “obchodem” či vydíráním je výraznější.

Násilí a agresivita – nejčastější spouštěče

Všichni respondenti potvrzují výskyt násilí mezi odsouzenými. Nejčastější spouštěče lze shrnout do těchto okruhů:

- **Dluhy a majetkové spory** (OPL, tabák, “komodity”) – velmi častý motiv (A,B,C,E)
- **Dominance a hierarchie v kolektivu** (D)
- **Afektivní jednání, provokace a emoční tlak** (B,C,D)
- **Stav pod vlivem návykových látek** (A,C)

Z rozhovorů vyplývá, že násilí je vnímáno jako součást každodenní reality a že úplné eliminaci brání zejména koncentrace odsouzených a omezené možnosti jejich diferenciací.

Rizikové skupiny odsouzených

Respondenti uvádějí jako nejrizikovější především osoby závislé na OPL (A,B,C,D,E,F), agresivní a impulzivní jedince (B,E,F), mentálně a sociálně slabší odsouzení, kteří mohou být využíváni a zároveň se častěji stávají oběťmi útoků (B,C,F) a také recidivisty s dlouhodobou kriminální kariérou (C,E). Část respondentů zmiňuje i vliv skupinových vazeb a původu, které mohou posilovat soudržnost a nátlakové jednání (A,D).

Řešení trestné činnosti a účinnost opatření

Řešení trestné činnosti je respondenty popisováno ve dvou úrovních:

- a) **Kázeňské přestupky** – řešení porušení vnitřního řádu a povinností formou kázeňského řízení, ve kterém jsou ukládány kázeňské tresty.
- b) **Trestné činy** – zde je zahájeno trestní stíhání, kde dochází k ukládání trestu soudem.

Z výpovědí plyne, že účinnost opatření je hodnocena jako proměnlivá, protože působí různě na různé typy odsouzených. Někteří respondenti uvádějí, že určité sankce mohou být pro část odsouzených skutečně odstrašující, u jiných ale ztrácejí efekt (C,E). Celkově je řešení trestné činnosti hodnoceno spíše kladně, s vědomím limitů daných prostředím a personálními možnostmi (D).

Spolupráce odborných složek ve věznici

Převládá hodnocení spolupráce jako dobré a funkční, zejména v situacích vyžadujících rychlé řešení (A,B,D,E,F). Opakovaně se však objevuje jeden nedostatek a to sice nedostatečné nebo opožděné sdílení informací napříč složkami (B,E,F). Respondent (C) navíc hodnotí spolupráci jako minimální a uvádí, že některé informace vychovatelé a dozorcí služba dostávají opožděně nebo v omezené míře. Tento názor může naznačovat rozdílnou zkušenost podle pracovní pozice a míry zapojení do konkrétních řešených situací.

Resocializace, odborná práce a prevence

Respondenti se shodují, že resocializační a odborná práce má významný preventivní potenciál, avšak její efekt je podmíněn motivací odsouzeného ke změně (A,B,C,D,E,F). V několika odpovědích se objevuje důraz na individualizaci podpory (B) a to, že reálný dopad na chování může být účinný tam, kde je prostor pro přímou práci (C). Zároveň zaznívá i kritický pohled, že výsledný efekt po propuštění může být omezen vysokou recidivou a nedostatečnou postpenitenciární péčí (F). Tato výpověď je důležitá, protože doplňuje perspektivu o pohled na systémové pokračování práce po propuštění z výkonu trestu.

Dostatečnost prevence a návrhy na zlepšení

Respondenti hodnotí preventivní opatření spíše jako dostatečná a průměrná (A,B,D,E,F). Respondent (C) naopak hodnotí preventivní opatření jako nedostatečná. Klíčové důvody pro potřebu zlepšení se u respondentů opakují. Jedná se především z jejich pohledu o nutnost modernizace technických prostředků, navýšení personálních kapacit, důslednější režim, kontrola a vymahatelnost, stavebně-technické změny a lepší diferenciaci a rozšíření terapeutických a specializovaných programů jako jsou programy na zvládání agresivity, závislostí a zvládání zátěže.

Změny ve struktuře a četnosti trestné činnosti

Z odpovědí všech respondentů vyplývá, že změny v posledních letech vnímají, přičemž zmiňují spíše proměnu vězeňské populace a jejího chování než četnost trestné činnosti, ta je podle nich zhruba stejná. Nejčastěji zmiňovanou změnou je nárůst mladších odsouzených, kteří jsou podle zaměstnanců konfliktnější, méně respektují autority a hůře reagují na běžná režimová opatření. Opakovaně se objevuje názor, že současný systém práce s odsouzenými a prevence by měl být přizpůsoben "nové" generaci odsouzených. Tyto odsouzení respondenti popisují jako méně disciplinované, impulzivnější a méně ochotné přijímat pravidla a zodpovědnost za své jednání. Celkově lze shrnout, že respondenti nevnímají zásadní změnu v druzích trestné činnosti, ale spíše změnu v charakteru vězeňské populace, která vyžaduje zlepšení preventivních opatření.

6.2 Navrhovaná opatření

Na základě teoretických poznatků, analýzy dostupných údajů a zejména vyhodnocení řízených rozhovorů se zaměstnanci Věznice Příbram lze formulovat několik návrhů opatření, která by mohla přispět ke zlepšení bezpečnostní situace a ke snížení trestné činnosti odsouzených během výkonu trestu. Navrhovaná opatření vycházejí především z identifikovaných rizikových faktorů, mezi které patří drogová problematika, násilí mezi odsouzenými, vysoká koncentrace osob na oddílech, nedostatečné personální kapacity a změna ve struktuře vězeňské populace.

Z výsledků výzkumu vyplývá, že drogová problematika, násilí mezi odsouzenými a nárůst mladších konfliktnějších odsouzených představují hlavní výzvy současného výkonu trestu. Úspěšná prevence trestné činnosti ve výkonu trestu proto vyžaduje kombinaci represivních, preventivních a resocializačních nástrojů.

1. Posílení personálních kapacit a odborné práce

Jedním z nejčastěji zmiňovaných problémů je nedostatek personálu vůči počtu odsouzeným. Navýšení počtu příslušníků a odborných zaměstnanců jako jsou vychovatelé, psychologové, speciální pedagogové, sociální pracovníci a terapeuti, by umožnilo důslednější kontrolu dodržování režimu, lepší a individuálnější práci s rizikovými odsouzenými a také rychlejší řešení konfliktů a krizových situací. Současně by bylo vhodné zvýšit četnost a kvalitu odborných školení zaměřených na práci se specifickými skupinami odsouzených, zvládnání konfliktních situací a práci se závislými osobami. Zároveň by bylo vhodné zařadit častější kurzy a školení zaměřené na sebeobranu a řešení krizových a mimořádných situací.

2. Modernizace technických a bezpečnostních prostředků

Především z řízených rozhovorů vyplynula nutnost modernizace vybavení, zejména v oblasti odhalování drogové trestné činnosti. Vhodné by bylo rozšíření a modernizace kamerového systému ve věznici v místech, kde je zastaralý nebo chybí úplně a zároveň umožnit v rámci využívání těchto prostředků kontrolu kázně a pořádku v prostorách věznice. Dále využívání moderních detekčních technologií pro odhalování omamných a psychotropních látek a s tím související čtenější testování odsouzených na jejich přítomnost. Pro zjednodušení orientačního testování na přítomnost OPL by bylo vhodné vybavit věznici, po vzoru Policie ČR, orientačními testy na OPL ze slin. Nyní jsou ve věznici využívány pouze orientační testy z moči. Dále k návrhu patří posílení kontrolních mechanismů při vstupu osob a příchodu zásilek do věznice, a také důslednější kontroly odsouzených při příjezdu z venkovních pracovišť, neboť tato skupina odsouzených je vnímána jako nejrizikovější při řešení drogové problematiky v rámci distribuce.

3. Důslednější diferenciaci odsouzených

Vzhledem k vysoké koncentraci odsouzených na jednotlivých oddílech a různorodosti vězeňské populace je vhodné zaměřit se na důslednější indikaci hrozeb u jednotlivých odsouzených a oddělování rizikových skupin. Je důležité dbát na oddělování agresivních a dominantních odsouzených od slabších, kteří mají mnohdy nízkou mentální úroveň, nebo jsou možnými objekty násilí. Bylo by vhodné zřídit jeden oddíl, kde se budou právě tito slabší jedinci koncentrovat primárně. Dále v rámci tohoto návrhu navrhuji, aby odsouzení, u nichž je závislost na drogách potvrzená, byli

kontrolování ve zvýšeném režimu, tím se myslí nejen orientační testování, ale četnější kontroly jejich osobních věcí a podobné. Na základě vyhodnocení řízených rozhovorů vyplynulo, že nejrizikovější v oblasti distribuce drog do věznice je vnímána skupina odsouzených zařazených na vnější nestřežená pracoviště, proto by bylo vhodné více individuálně posuzovat vhodnost zařazení jednotlivých odsouzených na venkovní pracoviště. V případech, kdy poruší pravidla a bude u nich nalezen nepovolený předmět nebo budou pozitivně testováni na přítomnost OPL, je již zpět na nestřežené pracoviště nevracet. Toto opatření by mohlo sloužit i preventivně, protože pro spoustu odsouzených znamená ztráta zaměstnání komplikace i v jiných oblastech, například pokud mají přiznanou insolvenční ochranu.

4. Rozšíření specializovaných programů

Významnou roli při snižování kriminality hraje odborná práce s odsouzenými. I když tyto programy fungují spíše na bázi dobrovolnosti, pořád jsou stěžejním prostředkem v rámci prevence páchaní trestné činnosti a zvyšují šance na resocializaci odsouzených. Vhodné by bylo posílit programy zaměřené na zvládnutí agrese, terapeutické programy pro osoby závislé na návykových látkách, programy zaměřené na rozvoj sociálních dovedností a odpovědnosti, a především zařadit specifické programy pro mladší odsouzené, kteří se aktuálně stávají tím největším problémem. Z rozhovorů vyplynulo, že mladší generace odsouzených vyžaduje odlišný přístup, neboť tradiční režimová opatření a programy zacházení na tuto skupinu nepůsobí v dostatečné míře.

5. Zvýšení zaměstnanosti odsouzených

Nečinnost a nedostatek smysluplné náplně dne byly identifikovány jako rizikové faktory. Proto je vhodné usilovat o co nejvyšší míru pracovního zařazení, rozšířit nabídku rekvalifikačních kurzů a podporovat zapojení odsouzených do vzdělávacích a resocializačních aktivit. Smysluplné využití volného času může přispět ke snížení napětí na oddílech a omezit tak prostor pro páchaní trestné činnosti. Primárně je však výhodnější podporovat zaměstnávání odsouzených v rámci věznice, kde jsou odsouzení snadněji kontrolováni a pohyb civilních osob je zde minimální.

6. Zlepšení sdílení informací mezi jednotlivými odbornými složkami ve věznici

Někteří respondenti poukázali na nedostatky v předávání informací mezi jednotlivými odděleními ve věznici. Proto se doporučuje zavedení efektivnějšího systému sdílení informací, pravidelné meziodborové porady a jasné vymezení odpovědností při řešení rizikových situací. Vhodné by bylo například zavedení informačních emailů, které by v případě nutnosti kooperace, zajištění určitých úkonů a informovanosti, byly zaslány jednotlivým osobám bez zbytečného odkladu. Lepší komunikace může přispět k rychlejší identifikaci problémů a jejich včasnému řešení.

7. Posílení postpenitenciární péče

Vzhledem k vysoké recidivě odsouzených je vhodné věnovat větší pozornost i období po propuštění odsouzených. Proto se navrhuje intenzivnější spolupráce s probační a mediační službou, podpora návazných sociálních služeb a klást větší důraz na řešení závislostí, dluhové problematiky a sociálního zázemí ještě před propuštěním. Efektivní péče po propuštění odsouzených může snížit riziko návratu do věznice a tím dlouhodobě přispět ke snížení kriminality.

Závěr

Bakalářská práce se zabývala problematikou trestné činnosti odsouzených během výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici Příbram, se zaměřením na drogovou problematiku a na faktory, které vznik trestné činnosti ve věznici významně ovlivňují. Cílem práce bylo nejen teoreticky vymezit specifika vězeňského prostředí jako rizikového sociálního prostoru, ale také prostřednictvím empirického šetření analyzovat zkušenosti zaměstnanců věznice. Na základě získaných poznatků pak bylo možné navrhnout vhodná opatření vedoucí ke snížení kriminality ve výkonu trestu ve Věznici Příbram.

Z teoretické části vyplynulo, že vězeňské prostředí představuje specifický sociální prostor, ve kterém často dochází ke koncentraci osob s bohatou kriminální minulostí, různorodými osobnostními rysy a často i s historií závislostí. Drogová problematika se ukazuje jako jeden z nejvýznamnějších rizikových faktorů, který je úzce spojen nejen s porušováním Vnitřního řádu, ale i s další trestnou činností, zejména násilím a vydíráním. Omamné a psychotropní látky zde nepředstavují pouze předmět závislosti, ale také prostředek obchodování, nástroj k získání vlivu a zdroj vzniku dluhových vztahů mezi odsouzenými. Také zde dochází k vytváření mocenských struktur mezi odsouzenými, které mohou mít za následek četnější výskyt trestné činnosti ve věznici.

Z empirické části práce vyplynulo, že zaměstnanci Věznice Příbram vnímají jako nejčastější projevy trestné činnosti právě drogové delikty a násilí mezi odsouzenými. Tyto jevy jsou často vzájemně propojené, přičemž drogy představují nejen návykovou látku, jako předmět samotného užití, ale i prostředek k získání postavení ve vězeňské hierarchii. Respondenti dále poukázali na význam vysoké koncentrace odsouzených na jednotlivých oddílech, nedostatek personálu a malou nabídku terapeutických programů pro odsouzené. Významným zjištěním je rovněž proměna struktury vězeňské populace, zejména nárůst mladších odsouzených, kteří jsou podle zkušeností zaměstnanců konfliktnější, méně respektují autority a hůře reagují na tradiční režimová opatření. Tato změna představuje pro vězeňský systém novou výzvu a vyžaduje přizpůsobení preventivních a resocializačních programů aktuálním potřebám této skupiny.

Z výsledků výzkumu vyplývá, že současná opatření jsou funkční jen v omezené míře a jejich účinnost je limitována personálními, technickými a systémovými faktory. Významnou roli při snižování kriminality hraje resocializační a odborná práce s odsouzenými, jejíž efekt je však podmíněn především jejich vlastní motivací ke

změně. Bez aktivního přístupu odsouzeného nelze očekávat dlouhodobý pozitivní dopad.

Navrhovaná opatření proto směřují ke kombinaci posílení bezpečnostních prvků, modernizaci technických prostředků, navýšení personálních kapacit a rozšíření specializovaných programů zaměřených na práci se závislostmi, agresivitou a mladšími odsouzenými. Současně je nezbytné věnovat zvýšenou pozornost postpenitenciární péči, která může významně ovlivnit míru recidivy po propuštění z výkonu trestu.

Na základě provedené analýzy lze konstatovat, že trestná činnost odsouzených během výkonu trestu je komplexním jevem, který lze redukovat jen z části. Jedná se o souhrn osobnostních, sociálních a systémových faktorů, které mají významný vliv na postoj jednotlivých odsouzených v rámci páchání trestné činnosti ve výkonu trestu. Efektivní prevence proto nemůže být založena pouze na represivních opatřeních, ale musí zahrnovat i systematickou odbornou práci, důslednou diferenciaci odsouzených, modernizaci technických prostředků a posílení personálních kapacit.

Závěrem lze shrnout, že bezpečnostní situace je ve Věznici Příbram ovlivňována především drogovou problematikou, násilím mezi odsouzenými a proměnou vězeňské populace. Přestože současná opatření poskytují základní rámec pro řešení těchto jevů, je zde prostor pro jejich další rozvoj a zefektivnění. Klíčovým předpokladem dlouhodobého snižování kriminality ve výkonu trestu je nejen důsledné uplatňování bezpečnostních mechanismů, ale také posílení resocializační složky výkonu trestu a návazné podpory po propuštění. Pouze vyvážené a důsledné uplatňování represivních, resocializačních a preventivních opatření může přispět ke zlepšení bezpečnostní situace ve věznici a k naplnění základního účelu výkonu trestu, kterým je resocializace, náprava odsouzeného a jeho návrat do společnosti bez páchání další trestné činnosti.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BAREŠ, P., MERTL, J. *Zaměstnávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody a jejich příprava na propuštění z VTOS*. 1. vyd. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2021. 120 s. ISBN 978-80-7440-491-0.
2. BLATNÍKOVÁ, Š. *Nebezpečnost a násilí ve vězeňském prostředí*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2016. 108 s. ISBN 978-80-7338-158-5.
3. ČÍRTKOVÁ, L. *Aplikovaná psychologie pro pomáhající profese*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. 192 s. ISBN 978-80-247-1655-4.
4. HÁLA, J. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. 2. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006. 187 s. ISBN 80-86708-30-6.
5. HÁLA, J. *Lexikon moderního vězeňství*. 1. vyd. České Budějovice: Nakladatelství Jihočeské univerzity, 2024. 127s. ISBN 978-80-7694-065-9.
6. HOLUBOVÁ, B. *Penitenciární péče v České republice*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2019. 168 s. ISBN 978-80-271-0768-0.
7. KALVODOVÁ, V. *Trest odnětí svobody a jeho výkon*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 189 s. ISBN 978-80-7552-163-7.
8. KOCÍK, M. a KŘÍHA, P. *Kriminalita vězňů – odsouzených osob a zvláštnosti jejího páchaní*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2017. 156 s. ISBN 978-80-7338-160-8.
9. LEVAN, K. *Prison Violence: Causes, Consequences and Solutions*. 1. vyd. London / New York: Routledge, 2016. 272 s. ISBN 978-1-315-60218-9.
10. MAREŠOVÁ, A. *Drogy a česká vězeňská populace v kontextu drogové scény a trestněprávní legislativy*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2003. 123 s. ISBN 80-7338-018-8.
11. SVATOŠ, R. *Kriminalita a možnosti jejího poznání a ovlivňování*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2013. 170 s. ISBN 978-80-87472-64-4.
12. SVATOŠ, R. *Kriminologie*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2013. 220 s. ISBN 978-80-87472-70-5.
13. ŠTERN, P., BARTOŠ, V. a KUBÍČEK, A. *Penitenciární péče*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 248 s. ISBN 978-80-247-3350-6.

14. ZAPLETAL, J. *Prevence kriminality*. 2. vyd. Praha: Policejní akademie ČR, 2005. 108s. ISBN 80-7251-200-5.
15. ZEMAN, P. *Uživatelé drog ve vězení*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2019. 181 s. ISBN 978-80-7338-178-3.
16. ZOUBKOVÁ, I., MOULISOVÁ, M. *Kriminologie a prevence kriminality*. 1. vyd. Praha: ARMEX PUBLISHING s.r.o., 2004. 141s. ISBN 80-86795-05-5.

Elektronické zdroje

1. ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník §55: Zákony pro lidi.cz [online], [2026-01-8]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#cast1-hlava5>
2. ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník §56: Zákony pro lidi.cz [online], [2026-01-08]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#cast1-hlava5>
3. ČESKO. Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, §1 - §2 [online], [2026-01-8]. Dostupné z: www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-169.
4. ČESKO. Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, §14 - §27 [online], [2026-01-12]. Dostupné z: www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-169.
5. ČESKO. Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, §46 - §47 [online], [2026-02-28]. Dostupné z: www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-169.
6. ČESKO. Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, §28 [online], [2026-02-28]. Dostupné z: www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-169.
7. ČESKO. Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, §41 [online], [2026-02-28]. Dostupné z: www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-169.
8. ČESKO. Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody [online], [cit. 2026-02-19] Dostupné z: www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-169.
9. VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Výroční zpráva Vězeňské služby ČR 2023*. [online], [2026-01-05]. Praha: Generální ředitelství VS ČR, 2024. Dostupné z: www.vscr.cz.
10. ČESKÁ TELEVIZE. *Po zásahu v příbramské věznici policie obvinila dvanáct lidí*. 2025, ct24.ceskatelevize.cz [online], [2026-02-19]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/regiony/po-zasahu-v-pribramske-veznici-policie-obvinila-dvanact-lidi-357077>

11. VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Mezinárodní spolupráce VS ČR*. [online], [2026-01-05]. Praha: Generální ředitelství VS ČR, 2024. Dostupné z: www.vscr.cz.
12. VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva o činnosti VS ČR za rok 2023*. [online], [2026-01-05]. Praha: Generální ředitelství VS ČR, 2024. Dostupné z: <https://www.vscr.cz>.
13. VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva o činnosti VS ČR za rok 2023*. [online], [2026-01-17]. Praha: Generální ředitelství VS ČR, 2024. Dostupné z: <https://www.vscr.cz>.
14. VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistická ročenka 2019*. [online], [2026-02-06]. Praha: Generální ředitelství VS ČR, 2020. Dostupné z: <https://www.vscr.cz>.
15. VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistická ročenka 2020*. [online], [2026-02-06]. Praha: Generální ředitelství VS ČR, 2021. Dostupné z: <https://www.vscr.cz>.
16. VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistická ročenka 2021*. [online], [2026-02-06]. Praha: Generální ředitelství VS ČR, 2022. Dostupné z: <https://www.vscr.cz>.
17. VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistická ročenka 2022*. [online], [2026-02-06]. Praha: Generální ředitelství VS ČR, 2023. Dostupné z: <https://www.vscr.cz>.
18. VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistická ročenka 2023*. [online], [2026-02-06]. Praha: Generální ředitelství VS ČR, 2024. Dostupné z: <https://www.vscr.cz>.
19. VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Historie*. [online], [2026-01-05]. Praha: Generální ředitelství VS ČR, 2025. Dostupné z: <https://www.vscr.cz>.
20. VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Věznice Příbram*. [online], [2026-01-05]. Praha: Generální ředitelství VS ČR, 2025. Dostupné z: <https://www.vscr.cz>.
21. VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Zastav se, zamysli se a změň se*. [online], [2026-02-19]. Příbram: Věznice Příbram, 2019. Dostupné z: <https://www.vs.gov.cz/organizacni-jednotky/veznice-pribram>

22. VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Společný preventivní projekt „Kam chceš dojít?“* .[online], [2026-02-19]. Příbram: Věznice Příbram, 2022. Dostupné z: <https://www.vs.gov.cz/organizacni-jednotky/veznice-pribram>
23. VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Proměna je možná.* [online], [2026-02-19]. Příbram: Věznice Příbram, 2019. Dostupné z: <https://www.vs.gov.cz/organizacni-jednotky/veznice-pribram>
24. VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Komise pro podmíněné propuštění projektu Křehká šance II* [online], [2026-02-19]. Příbram: Věznice Příbram, 2019. Dostupné z: <https://www.vs.gov.cz/organizacni-jednotky/veznice-pribram>
25. VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *V roce 2022–111 rekvalifikací* [online], [2026-02-19]. Příbram: Věznice Příbram, 2022. Dostupné z: <https://www.vs.gov.cz/organizacni-jednotky/veznice-pribram>
26. VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. Četnost zahajovaných úkonů dle § 158/3 tr.ř. proti vězněným osobám v letech 2019–2023. *Statistická ročenka 2019, 2020, 2021, 2022 a 2023.* [online], [cit. 2026-01-17]. Praha: Generální ředitelství VS ČR, 2019-2023. Dostupné z: <https://www.vscr.cz>.

Legislativní dokumenty

1. ZÁKON č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
2. ZÁKON č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
3. Nařízení Generálního ředitele č. 33/2019, o Vězeňské a justiční strážní.

Ostatní zdroje

Kromě výše uvedených zdrojů byly při zpracování bakalářské práce využity následující materiály:

- Interní statistiky Věznice Příbram

Seznam zkratek

OPL – omamné a psychotropní látky

VS ČR – Vězeňská služba České republiky

Sb. – Sbírkky

Tr. z. – Trestní zákoník

Písm. – písmeno

Odst. – odstavec

BOZP – Bezpečnost a ochrana zdraví při práci

Seznam tabulek a grafů

Tabulka 1 - kapacita odsouzených ve Věznici Příbram v roce 2019

Tabulka 2 - kapacita odsouzených ve Věznici Příbram v roce 2020

Tabulka 3 - kapacita odsouzených ve Věznici Příbram v roce 2021

Tabulka 4 - kapacita odsouzených ve Věznici Příbram v roce 2022

Tabulka 5 - kapacita odsouzených ve Věznici Příbram v roce 2023

Graf 1 - Četnost zahajovaných úkonů dle § 158/3 tr.ř. proti vězněným osobám v letech 2019–2023

Graf 2 - zneužití OPL vězněnými osobami v období od 2019 do 2023 ve Věznici Příbram

Graf 3 - kriminalita odsouzených ve Věznici Příbram v roce 2019

Graf 4 - kriminalita odsouzených ve Věznici Příbram v roce 2020

Graf 5 - kriminalita odsouzených ve Věznici Příbram v roce 2021

Graf 6 - kriminalita odsouzených ve Věznici Příbram v roce 2022

Graf 7 - kriminalita odsouzených ve Věznici Příbram v roce 2023

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Znění otázek pro vybrané zaměstnance Věznice Příbram

Příloha č. 2 – Doslovný přepis rozhovorů s vybranými zaměstnanci Věznice Příbram

Přílohy

Příloha č. 1 – Znění otázek pro vybrané zaměstnance Věznice Příbram

Otázka č. 1 – Jaké druhy trestné činnosti odsouzených během výkonu trestu se podle Vašich zkušeností ve Věznici Příbram vyskytují nejčastěji?

Otázka č. 2 – Jaké faktory podle Vás nejvíce přispívají ke vzniku trestné činnosti odsouzených během výkonu trestu?

Otázka č. 3 – Vnímáte souvislost mezi podmínkami výkonu trestu (režim, vztahy mezi odsouzenými, zaměstnání, volný čas apod.) a páčáním trestné činnosti?

Otázka č. 4 – Jakou roli podle Vás hraje drogová problematika při vzniku kriminality ve vězeňském prostředí?

Otázka č. 5 – Setkáváte se ve své praxi s projevy násilí nebo agresivity mezi odsouzenými? Pokud ano, v jakých situacích k nim nejčastěji dochází?

Otázka č. 6 – Jaké skupiny odsouzených považujete ve Věznici Příbram za nejrizikovější z hlediska páčání trestné činnosti během výkonu trestu?

Otázka č. 7 – Jakým způsobem je podle Vás trestná činnosti odsouzených řešena a jak hodnotíte účinnost těchto opatření?

Otázka č. 8 – Jak hodnotíte spolupráci jednotlivých odborných složek ve věznici při prevenci a řešení trestné činnosti?

Otázka č. 9 – Jakou roli hraje resocializace a odborná práce s odsouzenými při snižování kriminality ve výkonu trestu?

Otázka č. 10 – Domníváte se, že současná preventivní opatření ve Věznici Příbram jsou dostatečná? Proč ano, nebo proč ne?

Otázka č. 11 – Jaká opatření nebo změny by podle Vás mohly přispět ke zlepšení bezpečnostní situace a snížení trestné činnosti ve Věznici Příbram?

Otázka č. 12 – Vnímáte v posledních letech změny ve struktuře nebo četnosti trestné činnosti odsouzených ve Věznici Příbram? Pokud ano, v čem tyto změny spočívají?

Příloha č. 2 - Doslovný přepis rozhovorů s vybranými zaměstnanci Věznice Příbram

Otázka č. 1 – Jaké druhy trestné činnosti odsouzených během výkonu trestu se podle Vašich zkušeností ve Věznici Příbram vyskytují nejčastěji?

A: „Podle mého názoru se v největší míře jedná o zneužití OPL, případně jejich distribuce do věznice. S tím také souvisí trestná činnost fyzických násilí, které mnohdy překročí tak říkajíc „meze“ a v některých případech se tak jedná o ublížení na zdraví.“

B: „Nejčastěji se setkávám s trestnými činy související s užíváním OPL, což je distribuce do věznice, užití návykové látky. S tím přímo i nepřímo souvisí fyzické ataky mezi odsouzenými. Někdy jde o běžnou rozepři z důvodu emočního tlaku, jindy jde o vyřizování účtů souvisejících právě s OPL.“

C: „Podle mého názoru se jedná především o fyzické násilí mezi odsouzenými, kdy nejčastější formu tvoří psychický nátlak na takzvané „odběry“, což jsou prakticky výplaty, které požadují vůdčí odsouzení po slabších jedincích. Často se také stává, že právě tito slabší odsouzení fungují jako úschovna pro nepovolené předměty. Tím si silnější odsouzení zajistí, že v případě nálezu nepovoleného předmětu jsou oni z obliga a veškeré následky nese odsouzený, u kterého byla věc nalezena. Jde především o mobilní telefony a omamné a psychotropní látky.“

D: „Především se jedná o násilnou trestnou činnost, která vzniká jako důsledek vztahových konfliktů mezi odsouzenými. Další nejčastější trestné činy, které ve věznici máme, jsou ty spojené s užíváním a distribucí drog.“

E: „Nejčastěji se setkáváme s krádežemi, drogovou trestnou činností, která spočívá v užívání, přechovávání a distribuci drog do věznice. Poměrně časté je také fyzické násilí mezi odsouzenými, kde se to občas zvrtno až v ublížení na zdraví. Škála je opravdu široká, ale tyhle trestné činy jsou za mě nejčastější.“

F: „Jde především o trestnou činnost spojenou s drogami a násilím. Za mě ve většině případů souvisí jedno s druhým.“

Otázka č. 2 – Jaké faktory podle Vás nejvíce přispívají ke vzniku trestné činnosti odsouzených během výkonu trestu?

A: „Určitě tu největší roli hrají závislosti na drogách či lécích, které jsou ve věznici zneužívány jako taková náhrada za drogy. Přeci jen jsou léky v tomto prostředí dostupnější. Velkou roli také hrají osobnosti odsouzených, někteří jsou velice komplikovaní, výbušní, bez vnitřní motivace, a především jsou to zdatní manipulátoři. Dalším významným faktorem jsou jistě vztahové problémy, koncentrace odsouzených je na jednotlivých oddílech vysoká, setkávají se zde nejrůznější typy odsouzených, a tak k incidentům dochází častěji z nejrůznějších důvodů.“

B: „Já vždy říkám, že příležitost dělá zloděje a ve výkonu trestu tomu není jinak. Dejte odsouzenému prostředky, způsob a příležitost a pochopitelně se minimálně pokusí svůj počin uskutečnit. Nejvíce se promítá vysoká koncentrace odsouzených na jednom oddíle. Představte si, že jste zavřeni s dalšími padesáti odsouzenými na jednom patře. Žádné soukromí, různé osobnosti, někdo dominantnější, někdo naopak slabší povahy. To vše má přímou souvislost s pácháním trestné činnosti i za mřížemi.“

C: „Určitě příležitost. Jak jsem již řekla, nejčastěji špinavou práci pro dominantnější odsouzené dělají ti slabší, ať už fyzicky či psychicky. Velkou roli také hraje osobnost odsouzených. Stejně jako v civilním životě, i zde platí, že pokud se člověk nechce změnit, tak se nikdy nezmění. Vidíme to dnes a denně.“

D: „Jde především o nedostatečnou kontrolu ze strany zaměstnanců a příslušníků VS ČR, dále pak o nevhodné stavební uspořádání věznice v rámci diferenciací odsouzených a nedostatečná zaměstnanost odsouzených. Nejvíce problémů mají ti odsouzení, kteří jsou jen zavřeni na oddíle a nic prakticky nedělají, často nemají cíl a vlastně u nich není ani motivace cokoliv ve svém životě změnit.“

E: „Ke vzniku trestné činnosti ve věznici přispívá kombinace osobnostních, sociálních, organizačních a systémových faktorů, například závislosti na návykových látkách, agresivita, poruchy osobnosti a další.“

F: „Největší roli hraje různorodá skladba osob, do styku přicházejí nejrůznější typy odsouzených, a to má za následek vznik konfliktů, případně ve spojitosti s drogami dochází k organizované trestné činnosti. Velký vliv má také uzavřený prostor. Výkon trestu je specifickým prostředím, kde dochází k vysoké koncentraci nejrůznějších

odsouzených na jednotlivých ubytovnách a oddílech. Dalším významným faktorem je určité životní styl odsouzených, jejich předešlý život na svobodě a také sociální zázemí, ze kterého pocházejí.

Otázka č. 3 – Vnímáte souvislost mezi podmínkami výkonu trestu (režim, vztahy mezi odsouzenými, zaměstnání, volný čas apod.) a páčáním trestné činnosti?

A: *„Ano, páčání trestné činnosti jde v přímé úměře s podmínkami ve výkonu trestu. Je na každém odsouzeném, jak svůj čas ve výkonu trestu stráví. Pro některé je to příležitost přehodnotit své životní postoje, jiní naopak vnímají výkon trestu, jako způsob jak se „obohatit“ v kriminální kariéře. Například často dochází ke zneužití možnosti odsouzených pracovat mimo věznici, ke zbudování „cesty“, kterou dostávají drogy do věznice.“*

B: *„Pochopitelně. Paradoxně dává výkon trestu příležitost k páčání trestné činnosti. Jeden odsouzený je odsouzen za krádeže, druhý za OPL. Jeden druhého může „obohatit“ o zkušenosti ze své kriminální praxe. Samozřejmě jsou zde i odsouzení, kteří chtějí svůj život změnit, ale pro většinu odsouzených je život ve vězení jediné, co znají. Osobně si myslím, že pokud se odsouzený nepoučí jako prvotrestanec, tak se jeho možnost nápravy s každým dalším trestem snižuje.“*

C: *„Ano, pakliže vědí, že jim to tak říkajíc projde, protože je nikdo nebude kontrolovat v takové míře, aby se na to přišlo. Vysoký počet odsouzených na oddílech tvoří příležitost pro dominantnější odsouzené najít si slabší jedince, které následně mohou využívat. V rámci zaměstnávání zůstávají stále nejrizikovější nestřežená pracoviště, kde dochází často k navazování nepovolených kontaktů se zaměstnanci firmy a následně dochází k jejich manipulaci pro získání potřebných věcí. Také si myslím, že nejvýznamnější vliv má nízký počet příslušníků a civilních zaměstnanců. Na počet odsouzených, kteří se ve věznici nacházejí, je to prostě nedostatečné.“*

D: *„Jednoznačně, a to v přímé úměrnosti. Pokud pomineme, že i na venkovních pracovištích dochází k porušování právních norem, tak pořád nám vychází, že odsouzení, kteří mají nějaký režim dne, například ráno musejí vstát a jít do práce, ve volném čase se věnují nějaké aktivitě z programu zacházení, udržují kontakt s rodinou a podobně, mají alespoň nějakou šanci na návrat do společnosti s možností nenavrácení se do vězení. Co je pro jiného příležitost ke zlepšení, je pro druhého příležitost pro pokračování v kriminální kariéře, asi takhle bych to shrnul.“*

E: „Ano, je to z důvodu majetkové nerovnosti ve výkonu trestu. Jsou zde odsouzení, kteří jsou problémovější, nechtějí nic na svém životě měnit, tito odsouzení jsou u nás také již po několikáté. Jsou tu ale také odsouzení, kteří chtějí změnit život, výkon trestu je pro ně opravdovým trestem a berou jej i jako příležitost, jak si uspořádat život, než vyjdou ven na svobodu. Snaží se pracovat, dodržovat řád a režim, zapojují se do aktivit a také třeba řeší své problémy z venku, jako jsou dluhy, závislosti, sociální vazby, zkrátka starají se, co bude po propuštění. Na každého má tedy výkon trestu odlišný vliv.“

F: „Ano, především v oblasti vzrůstající humanizace ve výkonu trestu a zmírňování postihů za porušení povinností odsouzených. Také jde o zvyšování možností „zlepšit si výkon trestu“. Mám na mysli například venkovní pracoviště, kde dochází ke styku odsouzeným s civilními osobami, které mohou být následně využity ke získání nejrůznějších věcí, drog a dalších ve prospěch odsouzených.“

Otázka č. 4 – Jakou roli podle Vás hraje drogová problematika při vzniku kriminality ve vězeňském prostředí?

A: „Velmi velkou. Myslím si, že ve většině kázeňských prohřešků a trestných činech, jsou právě drogy důvodem, proč k nim vůbec dochází. Drogy jsou pro některé odsouzené nezbytnost, bez které mnohdy ani neumí fungovat a na druhé straně je to i příležitost k vybudování postavení ve vězeňské hierarchii a v „obchodu“.“

B: „Vysokou, ale není to jediný faktor. Nicméně je faktem, že drtivá většina vězeňské populace je závislá na OPL. To se pochopitelně musí projevit i ve výkonu trestu a pro některé odsouzené je prostě droga jediná možnost, jak „uniknout“ z reality. Velmi často vidím, že s některými odsouzenými se jeden den prakticky nedá mluvit, jsou ve stresu, nervózní a za pár dní je potkám znovu a je o úplně jiný člověk, komunikuje, je veselý a uvolněný. Jistě, jsou zde i odsouzení, kteří jsou po požití spíše agresivní, ale s tím se až tak často naštěstí nesečkáme.“

C: „Určitě zásadní. Drogy mění osobnost a chování odsouzených, je to riziko jak pro ostatní odsouzené, tak především pro nás zaměstnance a příslušníky. Odsouzený, který je pod vlivem nějaké drogy, může působit nenápadně, ale také se může stát, že bude agresivní a nikdy člověk neví, co jej v opojení drogy napadne udělat.“

D: „Za mě určitě vysokou. Většina odsouzených má při nástupu do výkonu trestu odnětí svobody již zkušenost s užíváním návykových látek na úrovni škodlivého užívání, která většinou přetrvává i v průběhu výkonu trestu.“

E: „Pokud jde o páčání násilné trestné činnosti v důsledku užívání OPL, tak nevidím až takovou souvislost, samozřejmě jsou případy kdy to s tím souvisí, ale není to tak časté jako například souvislost mezi OPL a páčáním trestné činnosti ve výkonu trestu z pohledu „obchodu“, tam jsou tyto jevy častější. Samozřejmě se také odsouzení dopouštějí dalších trestných činů, které s drogami souvisí více, a to například distribuce, vydírání nebo například samotné užití OPL ve výkonu trestu je považováno za maření úředního rozhodnutí.“

F: „Velkou, většina odsouzených je závislá na OPL a snaží se opatřit si drogy i ve výkonu trestu, což vede k páčání trestné činnosti jako je distribuce a podobné. Výkon trestu je specifický tým, že na rozdíl od civilního sektoru je zde užití návykové látky trestné. Dochází tak páčání trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí, což je dle mého jedno nejčastější, co zde řešíme.“

Otázka č. 5 – Setkáváte se ve své praxi s projevy násilí nebo agresivity mezi odsouzenými? Pokud ano, v jakých situacích k nim nejčastěji dochází?

A: Ano. Velmi často je to pod vlivem návykových látek, které způsobí změnu osobnosti odsouzeného a jeho aktuální rozpoložení. Dále jde také o dluhy mezi odsouzenými, kterou souvisí jednak s drogami, ale někdy jde jen o banální věci, jako například dluhy za tabák nebo jinou komoditu. Někdy jde také pouze o osobnosti odsouzených. Je to jako v běžném životě, prostě si s každým nasednete, a ne všichni umí vyhocenou situaci řešit s chladnou hlavou.“

B: „Součástí náplně mé práce je krizová intervence, to znamená, že při každém fyzickém násilí musím jako psycholog jít a s odsouzenými si promluvit. Záleží na okolnostech, buď provedeme ventilační pohovor, zklidňující intervenci, nebo co je zrovna potřeba, aby se situace uklidnila a dále neeskalovala. Nejčastěji k podobným incidentům dochází v důsledku chvilkového hněvu, ale samozřejmě si tímto způsobem mezi sebou odsouzení vyřizují své dluhy.“

C: „Ano, je to prakticky denní chleba. Ale není se čemu divit, když máte koncentraci tolika počtu odsouzených na jednom oddíle. Snažíme se tomu předcházet v rámci

ubytování na oddílech a na konkrétních ložnicích, ale zabránit tomu úplně nejde. Nejčastější příčinu tvoří provokace mezi odsouzenými, kdy záměr jednoho je dostat toho druhého do problémů a tím jej dostat pryč z oddílu, dále jde o odsouzené pod vlivem, kteří chtějí, aby byli věci podle nich a druzí mu začnou překážet. Dost často jde také o vyřizování účtů, například nedorazila zásilka drog, za kterou bylo zapláceno, nedošli věci z balíku, které si odsouzení zaplatí, nebo prostě jen nezaplatí za tabák, který si vzali na dluh.“

D: *„Ano, jedná se o vztahové problémy mezi odsouzenými. Nejčastější příčinu tvoří majetkové spory a snaha o dominanci v kolektivu odsouzených. V nižší úrovni jde o důsledek náhlého afektivního jednání.“*

E: *„Ano, souvislost mezi drogami a pácháním trestné činnosti, třeba násilí mezi odsouzenými, ve výkonu trestu vidím v mnoha případech, jako dluhovou past. Tím vznikají nejčastěji neshody na oddílech a mezi odsouzenými“*

F: *„Ano. Především jde o řešení osobních sporů, dluhy mezi odsouzenými a podobné. Velkou roli také hrají povahové vlastnosti jednotlivých odsouzených, někteří jsou prostě takový, že když není po jejich, tak je zle a vyprovokuje je prakticky každá maličkost.“*

Otázka č. 6 – Jaké skupiny odsouzených považujete ve Věznici Příbram za nejrizikovější z hlediska páchání trestné činnosti během výkonu trestu?

A: *„Jednoznačně jde o skupiny jedinců odsouzených za násilnou a drogovou trestnou činnost. Velký vliv má také etnikum, mám na mysli především romskou populaci, kdy dochází ke střetům odsouzených z Ostravy a z Brna. Tyto skupiny jsou mnohdy pokrevně propojeny a vytvářejí tak takové „gangy“.“*

B: *„Odsouzené závislé na OPL, jak jsem již řekl, pro většinu z nich je droga nejvíc, co v životě mají. Jsou ochotni kvůli dávce riskovat opravdu cokoliv. Dále jsou to také odsouzení se sníženou mentální úrovní, kteří bývají dost často využíváni a pochopitelně jsou rizikovými odsouzenými i vysoce agresivní jedinci.“*

C: *„Především jde o fyzicky a mentálně slabší odsouzené. Vybočují z řady svým chováním, nebo přístupem. Takoví odsouzení jsou často využíváni pro potřeby ostatních odsouzených, když se něco pokazí, tak veškeré následky nese slabší odsouzený. Dále jsou to recidivisté, především ti závislí na drogách. Někteří z nich nemají problém riskovat pár měsíců pobytu za mřížemi navíc, jen když dostanou svoji drogu.“*

D: „Jedná se hlavně o romské etnikum, například odsouzení z Brna a Ostravy, které je poměrně často svázáno s rodinnými a rodovými vazbami: bratři, bratrance a příbuzní umístění ve věznici. Společně pak vytvářejí nátlak na ostatní odsouzené. Kumulací odsouzených na oddílech se vytváří specifické prostředí obtížně ovlivňované zaměstnanci.“

E: „Jednoznačně odsouzení s dlouhodobou kriminální kariérou, dále také agresivní a impulzivní jedinci, s těmi je opravdu těžké pořízení, protože si nic nenechají vysvětlit a prakticky ihned „startují“. Určitě bych uvedla i odsouzené, kteří mají nějakou vazbu na organizovaný zločin, tím myslím, že mají venku kontakty, kteří jim dokážou drogy sehnat, odeslat nebo doručit ať už přes balík, návštěvu nebo venkovní pracoviště.“

F: „Především odsouzené, kteří jsou závislí na drogách, ti jsou jednoznačně pro nás nejrizikovější. Uživatelé drog jsou rizikový nejen v kolektivu odsouzených, ale i pro zaměstnance věznice. Dále také sociálně a mentálně slabší odsouzení, kteří jsou buď využíváni ve prospěch dominujících odsouzených anebo se stávají obětmi v rámci násilí mezi odsouzenými. Další rizikovou skupinou jsou právě ti odsouzení, kteří mají sklony k násilí.“

Otázka č. 7 – Jakým způsobem je podle Vás trestná činnost odsouzených řešena a jak hodnotíte účinnost těchto opatření?

A: „Trestná činnost je řešena ve spolupráci s Policií a Státním zastupitelstvím. Účinnost opatření nejde přímo hodnotit, neboť za prokázaný trestný čin následuje rozsudek soudu, ale pokud budeme mluvit o porušování Vnitřního řádu a Zákona o výkonu trestu, ta je řešena v rámci kázeňských řízení. Zde je následkem jistý druh kázeňského trestu. Od těch nižších jako je například důtka až po umístění na takzvanou „díru“. Efektivita jednotlivých kázeňských trestů se liší především podle odsouzeného.“

B: „Nabízíme odsouzeným celou škálu programů a aktivit, kterými se snažíme na odsouzené preventivně působit a změnit jejich žebříček hodnot. I tak se ale najdou odsouzení, kteří i ve výkonu trestu páchají trestnou činností, podle trestného činu je buď užit kázeňský trest, v některých případech je zahájeno trestní stíhání. Na každého odsouzeného tyto represivní prvky působí jinak, jednomu to otevře oči, jinému je to úplně jedno.“

C: „Zpravidla se takové situace řeší přestěhováním odsouzeného. Odsouzený je následně vytěžen a kázeňsky potrestán. Účinnost stávajících opatření záleží na typu odsouzeného, někdy pomůže a jindy má opačný efekt. Odsouzený již nevidí důvod, proč by se měl chovat lépe. Pokud jde o trestné činy, které má v řešení policejní orgán, tak tam je to obdobné. Dost často dostávají tresty navíc ti samí odsouzení.“

D: „Účinnost opatření hodnotím jako průměrné a řešení trestné činnosti hodnotím spíše kladně, vždy je co zlepšovat. Výkon trestu je specifickým prostředím, a proto i řešení trestné činnosti uvnitř věznice má svá specifika. Podle závažnosti deliktu se řeší buď kázeňsky nebo v trestním řízení.“

E: „Vždy jsou tyto případy řešeny neodkladně a podle zákona. Můžu však říct, že dopad kázeňského trestu je pro každého odsouzeného odlišný. Pro jednoho je „díra“ opravdový trest, někdo se tam vysloveně těší.“

F: „Trestná činnost je řešena v rámci trestního stíhání a případným odsouzením k dalšímu trestu odnětí svobody. Odsouzení je podle mě jediný odstrašující prostředek. Častější jsou ale menší prohřešky, které jsou řešeny interně, tedy v rámci kázeňských řízení, kde jsou odsouzeným ukládány kázeňské tresty podle míry kázeňského přestupku, kterého se dopustili.“

Otázka č. 8 – Jak hodnotíte spolupráci jednotlivých odborných složek ve věznici při prevenci a řešení trestné činnosti?

A: „Myslím si, že spolupráce jednotlivých oddělení v rámci věznice je na dobré úrovni. Jedno oddělení bez druhého nemůže fungovat, a tak je kvalitní spolupráce základem všeho. K odhalování trestné činnosti je zapotřebí všímavosti a pozornosti všech, od strážných až po osoby v přímém kontaktu s vězni.“

B: „Spolupráci hodnotím vesměs kladně. V několika situacích jsem zažil skvělou součinnost, která přinesla kýžený úspěch. Určitě by bylo dobré zavést efektivnější systém pro sdílení informací, toto jediné zlepšení bych uvítal.“

C: „Z mého pohledu je spolupráce nedobrá a minimální, například vychovatelé se průběh a výsledek nějakého šetření buď nedozví, nebo dostanou minimum informací. Kolikrát odsouzení mají více informací než zaměstnanci, konkrétně vychovatelé, příslušníci dozorcí služby. Za mě je určitě co zlepšit.“

D: „Vcelku kladně. Určitě by pomohla lepší součinnosti při řešení konkrétních situací, ale to je spíše o lidech než o špatně nastaveném systému.“

E: „Kladně. Já osobně jsem se nesečkala s problémem ve spolupráci, ale hodně záleží na lidech, jako všude a se vším. Možná by bylo dobré do budoucna více sdílených informací, zatím se člověk musí hodně doptávat a zjišťovat.“

F: „Spolupráce je na dobré úrovni, kooperace jednotlivých součástí je důležitá prakticky ve všech ohledech. Jediné, co bych zmínil jako takové malé mínus je nedostatečné nebo opožděné předávání informací, to bych byl určitě rád, kdyby se do budoucna zlepšilo.“

Otázka č. 9 – Jakou roli hraje resocializace a odborná práce s odsouzenými při snižování kriminality ve výkonu trestu?

A: „Systém je nastaven tak, že je odsouzeným nabízena možnost v průběhu výkonu trestu na sobě pracovat. Ve velké míře však závisí na samotných odsouzených. My jim můžeme nabídnout prostředky, ale to, jestli se zapojí nebo ne, je čistě na nich.“

B: „Pro odsouzené, kteří se sami chtějí změnit, nabízíme celou škálu aktivit programu zacházení, resocializace a prevence, jako psycholog jsem jim neustále k dispozici, protože byt' jsou ve výkonu trestu, život venku se nezastaví. Ve chvílích, kdy je na ně toho příliš se snažíme najít východiska a ve spolupráci s dalšími odbornými zaměstnanci uzpůsobujeme aktivity podle potřeb konkrétního odsouzeného. Pokud však odsouzený nechce svůj život změnit, nepomůže mu sebelepší program zacházení, tak to prostě je.“

C: „Odborná práce, pokud má vychovatel na odsouzeného čas, je klíčová a velmi významně je tato činnost schopna ovlivnit přístup a chování odsouzeného a je tak možná minimalizace trestné činnosti ve věznicích. Nejdůležitější však zůstává, že musí chtít změnu sám odsouzený.“

D: „Za mě má určitě úroveň zacházení s odsouzenými značnou roli při snižování kriminality ve výkonu trestu odnětí svobody. Chtít se změnit musí hlavně odsouzení, my jim k tomu dáme pouze prostředky a příležitost.“

E: „Důležitou, ve standardizovaných programech pracujeme s odsouzenými na porozumění dopadů jejich jednání na oběti. Učí se zamyslet nad svými postoji a

hodnotami, které vedou k páchání trestné činnosti a dále se také učí převzít odpovědnost za vlastní jednání. Myslím, že tyto programy a aktivity jsou naprosto klíčové při prevenci kriminality.“

F: *„Z pohledu odsouzených je to využití času ve výkonu trestu. Z mého pohledu je ale s malým výsledným efektem po propuštění, vzhledem k vysoké recidivě odsouzených. Tady si myslím, že by bylo potřeba zlepšit postpenitenciární péči spíše než tu, která je odsouzeným nabízena během výkonu trestu.“*

Otázka č. 10 – Domníváte se, že současná preventivní opatření ve Věznici Příbram jsou dostatečná? Proč ano, nebo proč ne?

A: *„Opatření jsou nastavena v rámci možností věznice a v rámci možností celé Vězeňské služby. Obecně můžeme říct, že jde o to, kdo je v daný moment „chytřejší“. Určitě si ale myslím, že by byla potřebná modernizace vybavení a prostředků.“*

B: *„Opatření jsou průměrná, věznice by potřebovala zmodernizovat bezpečnostní prvky. Například nedávno byl instalován kamerový systém, který je skvělým nástrojem pro kontrolu bezpečnosti, ale i kázně. Jako všude jinde je také znát nedostatek personálu.“*

C: *„Ne, není zájem trvat na režimu a kontrole, nebo jít do možného konfliktu s odsouzenými. Velmi často chybí odvaha použít všechny prostředky, které VS ČR má z důvodu tlaku, že se vše bude projednávat a řešit. Dalším důležitým aspektem je nedodržování právních norem týkající se počtu zaměstnanců a příslušníků na počet odsouzených.“*

D: *„Vzhledem k architektonickému uspořádání věznice uzpůsobené pro kolektivní výkon trestu odnětí svobody, hodnotím opatření na průměrné úrovni. Jistě by zařízení sneslo modernější prostředky pro odhalování trestné činnosti a také více zaměstnanců, to je jasné.“*

E: *„Asi takto, existují zde poměrně propracované systémy zaměřené na bezpečnost, předcházení rizikovým situacím a udržování pořádku, například kamerové systémy, pravidelné kontroly, klasifikace odsouzených podle rizikovosti či programy zacházení. Tyto nástroje významně přispívají, že se daří předcházet některým konfliktním či násilným situacím. Vězeňskému systému by jistě prospěl vyšší počet kvalifikovaných pracovníků, protože počet zaměstnanců a vlastně i vás příslušníků není tolik k poměru*

počtu odsouzených. Také se můžeme bavit o modernizaci určitých bezpečnostních prvků, ale toho se třeba dočkáme.“

F: *„Bezpečnostní opatření jsou za mě dostatečná. Za nedostatečná považuji opatření související s odhalováním trestné činnosti. Bylo by zapotřebí modernizace prostředků pro vyhledávání a odhalování trestné činnosti především v oblasti drogové kriminality.“*

Otázka č. 11 – Jaká opatření nebo změny by podle Vás mohly přispět ke zlepšení bezpečnostní situace a snížení trestné činnosti ve Věznici Příbram?

A: *„Pokud by odsouzení došli uvědomění, že pobyt ve věznici by mu měl pomoci prozřít, zamyslet se nad svým dosavadním chováním. Samozřejmě ke snížení trestné činnosti by mohly přispět například stavebně technické podmínky, jako je ubytování po dvou, nebo celový systém ubytování. Dále zvýšení počtu odborných kurzů pro odsouzené na zvládání agresivity, závislosti a mnoho dalších. Nabídka pro odsouzené aktuálně samozřejmě je, ale myslím si, že jisté doplnění a zefektivnění je určitě na místě.“*

B: *„Myslím si, že by jistě pomohlo navýšení počtu personálu, více školicích kurzů pro zaměstnance a příslušníky, zefektivnění některých programů prevence pro odsouzené a také modernizace bezpečnostních prvků.“*

C: *„Jednoznačně důslednost. To, co se řekne, se má vyžadovat a kontrolovat. Dále určitě režim, vyžadovat a kontrolovat odsouzené při jejich činnosti, a to jak na oddíle, tak v práci. Další nereálnou možností je minimalizovat zaměstnání na nestřežených pracovištích. Důležité je také získávání informací o páchání trestné činnosti, mít jich takový dostatek, aby mohli být cílový odsouzení odsouzeni a dostali nově uložený trest.“*

D: *„Zmínil bych určitě posílení práv zaměstnanců, změnu stavebního uspořádání věznice, plnou pracovní zařazenost odsouzených, rozšíření terapeutických aktivit programu zacházení cílených na snižování recidivy, například programy na snižování a zvládání agresivity, zvládání zátěžových situací a podobně. Stěžejní však zůstává kvalitní personál, bez něj jsou sebelepší programy a opatření zbytečné.“*

E: *„Posílení personálních kapacit, modernizace technických bezpečnostních systémů, důslednější diferenciací a umístování odsouzených.“*

F: *„Jako první bych zmínil zvýšení personálních kapacit pro práci s vězněnými osobami, to je klíčové, a zlepšení v oblasti školení zaměstnanců a příslušníků. Na myslí*

mám hlavně četnost a efektivitu těchto školení. Dále bych určitě zmínil nutnost modernizace prostředků a vybavení, ty, které máme k dispozici se již jeví jako nedostatečné. Samozřejmě musím zmínit i důslednější kontroly odsouzených, a to jak v rámci věznice, tak i mimo ni.“

Otázka č. 12 – Vnímáte v posledních letech změny ve struktuře nebo četnosti trestné činnosti odsouzených ve Věznici Příbram? Pokud ano, v čem tyto změny spočívají?

A: *„Drogová trestná činnost je dle mého na stejné úrovni. Naopak vnímám více trestných činů ve spojitosti s násilím, především mezi odsouzenými. Zvýšení počtu případů násilí lze spojovat třeba s opětovným navýšením ubytovacích kapacit po rekonstrukci a tím pádem vyšší různorodosti odsouzených, kteří jsou tady ve věznici.“*

B: *„Ano, největší změnou je pro věznice příliv mladých odsouzených, myslím, že těmto odsouzeným se bude muset přizpůsobit i systém, protože nynější omezené prostředky jsou neúčinné. Také programy pro tyto odsouzené by měly mít svá specifika.“*

C: *„Ano, „noví“ odsouzení přijíždějí již agresivnější, je zde větší tolerance k nestandardnímu chování odsouzených s čímž je spojená nedůslednost. Problém je také výchova a prostředí, ze které odsouzení pocházejí. Někteří odsouzení teprve ve vězení poprvé musejí uklízet, pracovat a poslouchat. Nemají návyky z rodiny, že je třeba dodržovat pravidla a že je normální mít nějaký režim dne, většina z nich vyžaduje jen plnění svých práva a o povinnosti se příliš nezajímají. Obecně chybí hlavně elementární úcta, ať už k životu, druhým lidem, respekt k bytí nebo nízké empatické citění.“*

D: *„Určité změny vnímám, ale z dlouhodobého pohledu se spíše přikláním k tomu, že doba se mění, ale lidé zůstávají stejní. Tím myslím, že určité odsouzené tu již potkávám po několikáté. Pokud máte na mysli novou generaci odsouzených, tak tam si myslím, že nás čeká hodně práce. Jsou více konfliktní, nemají tolik zažité slušné chování oproti třeba starší generaci odsouzených.“*

E: *„Ano, hlavně nárůst počtu mladších odsouzených. Nyní do věznic proudí ročníky 2000+ a to jsou opravdu problémový odsouzení, mnoho z nich již nějakou ústavní péčí prošli, nemají příliš vštěpené zásady slušného chování a jsou prostře problém a myslím, že i podle toho by se měl uzpůsobit systém, protože to, co platilo na odsouzené před 10 nebo 20 lety na tuto skupinu odsouzených příliš nepůsobí.“*

F: *Ano, největší aktuální problém se jeví mladší ročníky odsouzených ve výkonu trestu. Nepovažují výkon trestu za trest, ale jen omezení. Na to má vliv především jejich dosavadní výchova, agresivita, absence respektu k autoritám a nerespektování jakýchkoliv nařízení a pokynů. Mnozí z nich prakticky od útlého věku vyrůstají v ústavech a naučí se, jak obcházet systém. Bohužel si myslím, že aktuálně nastavený vězeňský systém, na to není vůbec uzpůsobený a my tak nemáme účinné možnosti, jak s nimi pracovat.“*